

فرم بررسی برنامه پیشنهادی

عنوان برنامه:

جامه‌شناسی

مقطع:

کارشناسی پیوسته

نوع برنامه: بازنگری تحولی

گروه تحصیلی: علوم اجتماعی

کارگروه علوم اجتماعی

اسفند ۱۳۹۹

تاریخ تایید برنامه در کارگروه

۹۸/۰۵/۰۵

تاریخ ارسال برنامه (پس از تایید در کارگروه) به دبیرخانه شورای تحول

۹۸/۰۷/۰۹

تاریخ برگزاری همایش سراسری

۹۹/۰۴/۱۸

تاریخ ارسال برنامه اصلاح شده (پس از برگزاری همایش) به دبیرخانه شورای تحول

۹۹/۰۹/۳۰

تاریخ برگزاری اولین جلسه شورای تحول

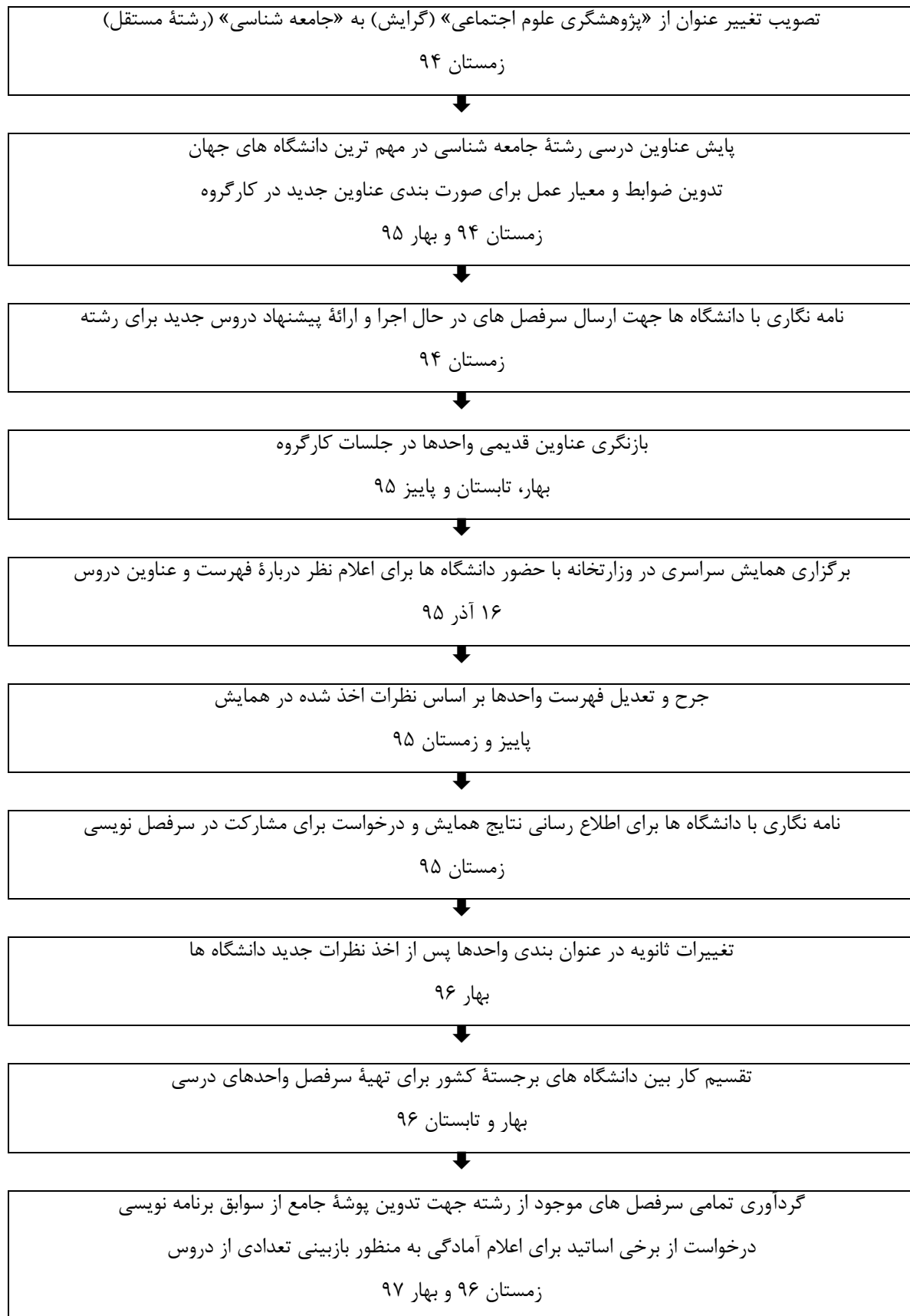
۱۳۹۹/۱۱/۱۳

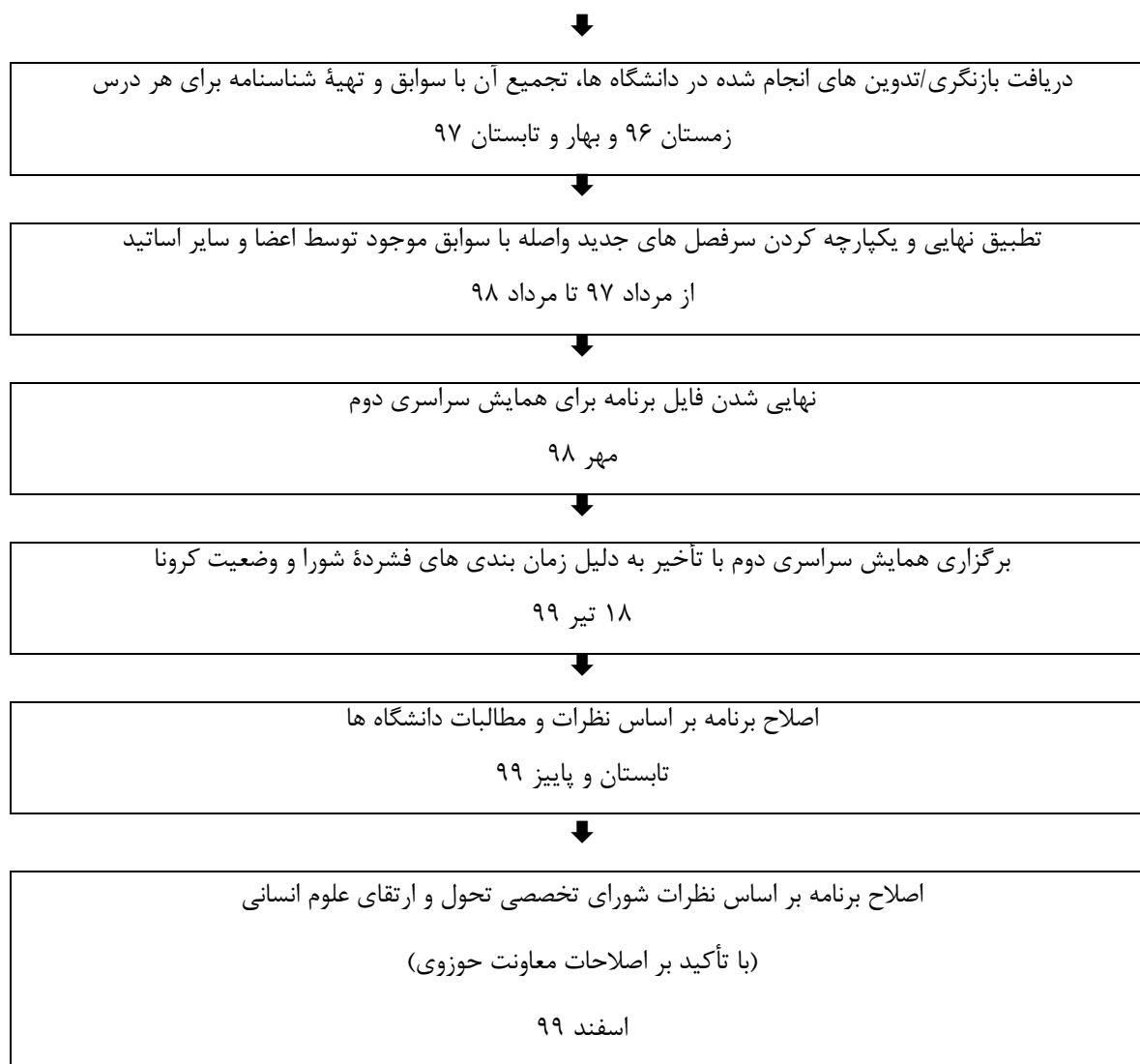
تاریخ برگزاری جلسه دوم شورای تحول

(اصلاح شده بر اساس جلسه ۹۹/۱۱/۱۳ و نظرات معاونت ارتباط با حوزه علمیه)

۱۳۹۹/۱۲/۲۵

الف) گام‌های طی شده برای تهیه برنامه درسی رشته جامعه‌شناسی (کارشناسی)؛ ۹۹-۱۳۹۴

ب) دانشگاه های پایش و بررسی شده

دهلی (هند)
اوتاوا (کانادا)
پنجاب (پاکستان)
کلکته (هند)
منچستر (انگلیس)
پرینستون (امریکا)
سئول (کره جنوبی)
پردو (امریکا)
دوک (امریکا)
سنگاپور (سنگاپور)
کالیفرنیا (امریکا)

گرنل (امريکا)
ميشيگان (امريکا)
نورث وسترن (امريکا)
نيويورک (امريکا)
هنگ کنگ (چين)
ويسکانسين - مديسون (امريکا)
هاروارد (امريکا)
بريتيش کلمبيا (کانادا)
يل (امريکا)
خاورميانه (ترکيه)
وين (اتريش)

عنوان برنامه به فارسی: جامعه‌شناسی	عنوان برنامه به انگلیسی: Sociology	رشته: جامعه‌شناسی گرایش: ---
دوره (مقطع):	کارشناسی ☒ کارشناسی ارشد ☐ دکتری ☐	کارگروه: علوم اجتماعی
نوع برنامه:	تدوینی ☐ بازنگری تحولی ☒	تاریخ تأسیس: ۱۳۶۸ تاریخ آخرین بازنگری: ---

۱- مشخصات برنامه

۱-۱- کلیات برنامه

– دیدگاه کارگروه در خصوص تحول علوم انسانی (شاخص‌ها، ضرورت، کیفیت، مسائل و موانع، لوازم) در رشته ذیربط چیست؟

جامعه‌شناسی علمی پویاست که با مطالعه روشمند به فهم زندگی اجتماعی، ساختارهای جامعه و کنش اجتماعی می‌پردازد. جامعه‌شناسی یکی از اصلی‌ترین رشته‌های علوم اجتماعی است. در علوم انسانی و اجتماعی توجه به نظام معنایی و فرهنگ جامعه حائز اهمیت است و نوع نگرش به انسان، تاریخ و جامعه از آن‌ها تأثیر می‌پذیرد. این علم دارای مکاتب و نحله‌های مختلفی است که ضمن برخی اشتراکات، هر یک نوعی از دریچهٔ تحلیلی (و بالتبع روشی) متنوعی را پیشنهاد کرده‌اند.

بر کسی پوشیده نیست که علوم انسانی (و از جمله جامعه‌شناسی) در خلأ شکل نمی‌گیرند و زایش و توسعه آن‌ها بی‌ارتباط با عوامل تمدنی، تاریخی، فرهنگی و اجتماعی نیست. بنابراین، متفکران و پژوهشگران اجتماعی بر اساس شرایط اجتماعی و سنت فکری جامعه خود به بررسی و تحلیل مبادرت می‌ورزند. اساساً، علوم انسانی روح دانش است که تلاش می‌کند با نگرشی ژرف و عالمانه، زمینه‌تحرک و پیشرفت جامعه را هموار سازد. در این میان، جامعه‌شناسی می‌تواند سهم ممتازی را برای نیل به این مقصود ایفا کند.

در یک چشم‌انداز علمی، می‌توان امید داشت که پشتوانهٔ غنی فرهنگی و دینی انقلاب اسلامی ایران و آرمان تمدن‌سازی آن، بتواند زمینه‌ای معرفتی برای آینده جامعه‌شناسی در مسیر تحقق‌انگیزه‌ها، نیازهای واقعی و اقتضائات جامعه ایران اسلامی باشد. در این مسیر، استفادهٔ انتقادی و نیز فعالانه و مشارکت‌جویانه از دستاوردها و تجربیات جامعه‌شناسی با لحاظ کردن اصل‌گزینش‌مدبرانه و همچنین، ارتقا و جهت‌دهی هدفمند مؤلفه‌های اثربخش آن نیازمند اهتمام پژوهشگران و دانشگاهیان این رشته است.

این برنامه پس از حدود سه دهه بازنگری شده است. در فرآیند بازنگری از ظرفیت جامعه علمی دانشگاه و حوزه (ترکیبی از نظرات و پیشنهادهای سه نسل از اساتید جوان تا اساتید پیشکسوت و با تجربه) تا حد مقدور بهره‌گرفته شده است (به منظور تنویر اذهان مخاطبان، مراحل بازنگری در پیوست برنامه درج شده است). بر این اساس، برنامه پیش‌رو آغازی برای فعال‌سازی مؤلفه‌های راهنما و هدایت‌بخش همچون به‌روز بودن، کارآمد بودن، بومی‌گزینی و دین‌باوری است. بی‌شک، پس از بازخورد از اجرای این برنامه، مسیر بازنگری آن باز خواهد ماند تا این کوشش به نحوی خردمندانه در سال‌های آتی استمرار و اعتلا یابد.

- ساختار (برنامه‌ریزی) آموزشی رشته از نظر کارگروه چگونه است؟

واحدهای درسی دوره کارشناسی جامعه‌شناسی شامل ۱۳۹ واحد عمومی، پایه، تخصصی-الزامی، تخصصی-انتخابی (دارای دو دسته) و کارورزی اجتماعی (پروژه) است. تمامی دروس (به جز واحد کارورزی اجتماعی) دو-واحدی هستند.

در اجرای رشته جامعه‌شناسی و ارائه دروس آن، شایسته است که اقتضات بومی و مسائل روز استان‌ها در نظر گرفته شود و از این‌رو، عنایت به تنوع و تفرع دروس یک ضرورت در بازنگری این برنامه بوده است. با توجه به وجود تخصص‌ها و ظرفیت‌های متفاوت در گروه‌های آموزشی هر استان، لازم است این اختیار به دانشگاه‌ها واگذار شود که برخی دروس را به‌عنوان واحدهای تخصصی-انتخابی (دارای دو دسته) ارائه کنند. این ادله از مطالبات جدی دانشگاه‌ها در دو همایش رشته مورخ دی ماه ۱۳۹۵ و تیرماه ۱۳۹۹ بوده‌اند.

توضیح مهم: تعداد کل واحدهای تخصصی-انتخابی ۱۱۴ واحد است که گروه‌های آموزشی دانشگاه‌ها باید در مجموع ۵۲ واحد آن را انتخاب و ارائه کنند؛ با این ملاحظه که از دسته اول ۴۰ و از دسته دوم ۱۲ واحد بر اساس مزیت نسبی، ظرفیت‌ها و تخصص گروه، علائق دانشجویان و نیازهای بومی و استانی ارائه شوند.

جدول ۱- ساختار برنامه

جمع واحدها	نوع واحدهای درسی	
۲۲	عمومی	
۲۶	پایه	
۳۶	تخصصی-الزامی	
۴۰	دسته اول: حوزه‌های جامعه‌شناسی	تخصصی-انتخابی
۱۲	دسته دوم: روشی-مهارتی	
۳	کارورزی اجتماعی (پروژه)	
۱۳۹	کل	
طول دوره تحصیلی		
۴ سال (معادل با ۸ ترم تحصیلی)		

طول دوره کارشناسی جامعه‌شناسی چهار سال تحصیلی است. نظام آموزشی دوره کارشناسی مطابق با آیین‌نامه‌ها و ضوابط دوره کارشناسی مصوب دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.

که در آن هر سال تحصیلی شامل دو نیمسال و هر نیمسال شامل شانزده هفته کامل آموزشی معادل با ۳۲ ساعت است.

- هدف رشته پیشنهادی چیست و برای پاسخ به چه نیازی ایجاد شده است؟

هدف دوره کارشناسی جامعه‌شناسی آشنایی دانشجو با عمده‌ترین موضوعات نظری و کاربردی رشته است و ایشان را برای فراگیری عمیق‌تر و جزئی‌تر موضوعات و مسائل در مقاطع بالاتر تحصیلی آماده می‌سازد. همچنین، امید است که این برنامه گامی کوچک در راستای تربیت و تأمین نیروی انسانی ماهر برای انجام امور پژوهشی در زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی و مسائل اجتماعی بردارد. جامعه‌شناسی می‌تواند برخی از زمینه‌ها برای دستیابی به ایده جامعه‌سازی دینی را نیز تسهیل و فراهم سازد.

لازمه حرکت و پویایی جامعه، بهره‌گیری مداوم از پژوهش‌ها، پایش‌ها و برآوردهای اجتماعی است. بنابراین، این رشته نقش بسیار مهمی برای عملکرد نظام اجتماعی، سازمان‌ها و زندگی مردم دارد.

ضرورت دوره کارشناسی جامعه‌شناسی پاسخگویی به نیازهای پژوهشی و برنامه‌ریزی سازمان‌های دولتی و غیردولتی مختلف در زمینه‌های گوناگون اجتماعی و فرهنگی و مسائل اجتماعی با رویکردی متناسب با فرهنگ ایران اسلامی است.

اکثر رشته‌های علوم انسانی نیازمند پژوهش‌های جامعه‌شناختی هستند. طی سال‌های اخیر، موجی از ورود متقاضیان رشته‌های فنی و مهندسی به سمت جامعه‌شناسی شکل گرفته است.

مردم نتایج پژوهش‌های متخصصان جامعه‌شناسی را به طور غیر مستقیم دریافت می‌کنند. این نتایج در صورت اتکا به مبانی فکری و فرهنگی جامعه می‌تواند در برنامه‌ریزی‌ها، تصمیم‌گیری‌ها و تقنین قوانین به کار گرفته می‌شود.

طیف موضوعات پژوهشی برای جامعه‌شناسی بسیار گسترده و متنوع است که این موضوع دلالت بر اهمیت و کاربرد جامعه‌شناسی در کشور دارد. پس، سایر رشته‌ها و تخصص‌ها به پژوهشگران اجتماعی نیازمند هستند.

- در برنامه جدید چه رویکردی برای چهار معیار زیر صورت گرفته است؟

- **رویکرد مرتبط با تعالیم اسلامی (هماهنگی مبانی و مفاهیم برنامه با آموزه‌های اسلامی و نگاه جامع و چند بعدی (به ویژه بعد الهی و معنوی) به انسان).**

در نظر گرفتن دروس زیر به طور خاص و سرریز هدف مذکور در اکثر واحدها:

اندیشه اجتماعی متفکران مسلمان	مفاهیم اجتماعی در متون اسلامی
جامعه‌شناسی دفاع مقدس	جامعه‌شناسی استعمار نو و مقاومت
جامعه‌شناسی جوامع مسلمان	انسان از دیدگاه مکاتب جامعه‌شناختی و اندیشه اجتماعی اسلام
جامعه‌شناسی جنبش‌های اسلامی معاصر	جامعه‌شناسی موعودگرایی

- **رویکرد بومی (هماهنگی با نیازهای بومی و فرهنگی جامعه ایران، هماهنگی با برنامه جامعه علمی کشور ملاحظه شاخص‌های جنسیتی و تقویت قطب‌های علمی کشور).**

در نظر گرفتن دروس زیر به طور خاص و سرریز هدف مذکور در اکثر واحدها:

اقتصاد ایران	تاریخ اجتماعی ایران
ظرفیت ها و مسائل اجتماعی ایران	مردم شناسی ایران
جامعه شناسی و ادبیات فارسی	مسائل و سیاست های جمعیتی ایران
جامعه شناسی اقتصادی با تأکید بر اقتصاد مقاومتی	جامعه شناسی پیشرفت و توسعه
جامعه شناسی ایلات و عشایر ایران	جامعه شناسی محیط زیست
سیاست های اجتماعی در ایران	جامعه شناسی صنایع بومی و گردشگری
---	جامعه شناسی انقلاب با تأکید بر انقلاب اسلامی ایران

- رویکرد روزآمدی (لحاظ آخرین تحولات علمی، گنجاندن دروسی برای شناخت روش ها و ابزارهای روش شناسی جدید، در نظر گرفتن زمینه‌هایی برای نظریه پردازی و آموزش پژوهش محور).

در نظر گرفتن دروس زیر به طور خاص و سرریز هدف مذکور در اکثر واحدها:

طراحی پژوهش در جامعه شناسی	کاربرد آمار در جامعه شناسی
روش های تحقیق کیفی	نظریه های کلاسیک جامعه شناسی
روش های تحقیق کمی	نظریه های معاصر جامعه شناسی
کاربرد نرم افزارهای کمی و کیفی در جامعه شناسی	نظریه های متأخر جامعه شناسی
فنون و روش های برنامه ریزی اجتماعی	مقدمه ای بر جامعه شناسی بومی
تکنیک های خاص تحقیق	تکنیک های تحلیل جمعیت
کاربرد GIS ^۱ در پژوهش های اجتماعی	پژوهش مجازی و تحلیل کلان داده ها
ارزیابی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی	کاربرد نرم افزارهای Office در جامعه شناسی

- رویکرد کارآمدی (لحاظ کردن دروس یا برنامه های میدانی برای کسب مهارت، مرتبط بودن این درس و سرفصل با مشاغل و حرفه های مورد نیاز و بازده اقتصادی).

در نظر گرفتن دروس زیر به طور خاص و سرریز هدف مذکور در اکثر واحدها:

کارآفرینی اجتماعی	توانمندسازی و مداخله اجتماعی
مهارت ها و فنون تدریس علوم اجتماعی	جامعه شناسی اشتغال و کارآفرینی
بازاریابی اجتماعی	آشنایی با سازمان های فرهنگی و اجتماعی ایران
کارورزی اجتماعی	اصول و شیوه های نگارش جامعه شناختی

^۱ geographic information system

- اگر در برنامه جدید در موارد فوق نارسایی‌هایی وجود دارد چه عواملی موجب این نارسایی‌ها شده است؟

به نظر می‌رسد پس از پایش جامع رشته در سطح جهانی، برگزاری دو نوبت همایش با دانشگاه‌ها و جلسات متعدد کارشناسی در کارگروه (و میان کارگروه و دانشگاه‌ها) نارسایی چشم‌گیری وجود نداشته باشد.

- چه روندی برای رفع این نارسایی‌ها در آینده پیش‌بینی شده است؟
بازنگری به موقع رشته جامعه‌شناسی (۵ سال آینده) با توجه به ماهیت آن و در هم تنیده بودن رشته با زندگی روزمره مردم ضروری است.

۲- استاد

- چه تدابیری برای تأمین استادانی که بتوانند برنامه جدید را اجرا کنند به تفکیک دروس تحول یافته در نظر گرفته‌اید؟ (برگزاری همایش، کارگاه، ارسال سرفصل‌ها و منابع، دوره بازآموزی، سایر) لازم است دفتر جذب اعضای هیئت علمی موظف به در اولویت قرار دادن داوطلبان دارای توانمندی علمی و دارای تعهد بینشی متناسب با نظام جمهوری اسلامی ایران باشد.
در نظر گرفتن امتیازات ویژه برای اعضای هیئت علمی دارای پژوهش‌های بومی و اسلامی حائز اهمیت است.
برگزاری همایش‌های ملی با مضامین تحول علوم اجتماعی نیز سودمند خواهد بود.

- کمترین زمان‌بندی ممکن برای آماده شدن استادان به تفکیک تدابیر فوق‌الذکر متناسب با برنامه جدید چیست؟

در کوتاه مدت، باید برنامه پس از ۵ سال بازنگری شود. در بلند مدت لازم است آمایش از رشته و کمبودها احصا شود تا برنامه ریزی‌های راهبردی انجام گیرد.

۳- دانشجو

- کیفیت و کمیت دانشجویانی که باید جذب این رشته شوند کدام است؟

تمامی داوطلبان علوم انسانی و غیر انسانی پس از پایان مقطع متوسطه دوم و با شرکت در آزمون سراسری مجاز خواهند بود که در صورت کسب امتیازات و نمرات لازم به دوره کارشناسی جامعه‌شناسی راه یابند.

اکثر سازمان‌ها بخش، معاونت یا مرکزی را به امور پژوهش اجتماعی اختصاص می‌دهند؛ مانند معاونت اجتماعی ناجا، معاونت اجتماعی و پیشگیری از جرم قوه قضائیه، معاونت فرهنگی و اجتماعی شهرداری و غیره.

انتظار می‌رود دانش‌آموختگان ضمن کسب بینش نظری مبتنی بر اقتضات بومی ایران اسلامی، در انجام پژوهش‌های بنیادی و کاربردی در زمینه‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی و به ویژه مسایل اجتماعی توانایی و مهارت اجمالی را برای ایفای نقش به عنوان یک کارشناس جامعه‌شناسی یا دستیار و همیار پژوهشی کسب کنند. امید است که علاقه‌مندان با ورود به مقاطع بالاتر، بتوانند پس از تعمیق ابعاد نظری و فکری، صلاحیت‌های تکمیلی را نیز برای اثرگذاری بیشتر تحصیل کنند.

- چه شیوه‌ای برای پذیرش دانشجویان موردنظر پیش‌بینی کرده‌اید؟ (متمرکز، نیمه متمرکز، مصاحبه...).

تمامی داوطلبان علوم انسانی و غیر انسانی پس از پایان مقطع متوسطه دوم و با شرکت در آزمون سراسری مجاز خواهند بود که در صورت کسب امتیازات و نمرات لازم به دوره کارشناسی جامعه‌شناسی راه یابند.

– مواد آزمون ورودی و ضرایب آنها

بر اساس تغییرات ادواری مربوط به کتاب‌های نظام جدید مدارس که بر عهده سازمان سنجش آموزش کشور و وزارت آموزش و پرورش خواهد بود. همچنین، شامل دروس عمومی و اختصاصی در کنکور است.

۴- تواناییها و مهارت‌های دانش‌آموختگان

اکثر سازمان‌ها بخش، معاونت یا مرکزی را به امور پژوهش اجتماعی اختصاص می‌دهند؛ مانند معاونت اجتماعی ناجا، معاونت اجتماعی و پیشگیری از جرم قوه قضائیه، معاونت فرهنگی و اجتماعی شهرداری و غیره.

انتظار می‌رود دانش‌آموختگان ضمن کسب بینش نظری مبتنی بر اقتضات بومی ایران اسلامی، در انجام پژوهش‌های بنیادی و کاربردی در زمینه‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی و به ویژه مسایل اجتماعی توانایی و مهارت‌های جمالی را برای ایفای نقش به‌عنوان یک کارشناس جامعه‌شناسی یا دستیار و همیار پژوهشی کسب کنند. امید است که علاقه‌مندان با ورود به مقاطع بالاتر، بتوانند پس از تعمیق ابعاد نظری و فکری، صلاحیت‌های تکمیلی را نیز برای اثرگذاری بیشتر تحصیل کنند.

جدول کل واحدهای درسی

جمع واحدها	نوع واحدهای درسی	
۲۲	عمومی	
۲۶	پایه	
۳۶	تخصصی- الزامی	
۴۰	دسته اول: حوزه های جامعه شناسی	تخصصی-انتخابی
۱۲	دسته دوم: روشی-مهارتی	
۳	کارورزی اجتماعی(پروژه)	
۱۳۹	کل	

الف) جدول درس های پایه رشته جامعه شناسی

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد	پیش نیاز
۱	مبانی جامعه شناسی ۱	۲	نظری	
۲	مبانی جامعه شناسی ۲	۲	نظری	مبانی جامعه شناسی ۱
۳	مبانی جمعیت شناسی	۲	نظری	
۴	مبانی روان شناسی عمومی	۲	نظری	
۵	اندیشه اجتماعی متفکران مسلمان	۲	نظری	مفاهیم اجتماعی در متون اسلامی
۶	تاریخ اجتماعی ایران	۲	نظری	
۷	کاربرد آمار در جامعه شناسی	۲	نظری	
۸	زبان تخصصی ۱	۲	نظری	
۹	مفاهیم اجتماعی در متون اسلامی	۲	نظری	
۱۰	مبانی فلسفی اندیشه اجتماعی	۲	نظری	
۱۱	اقتصاد ایران	۲	نظری	

۱۲	مردم شناسی ایران	۲	نظری
۱۳	اصول علم سیاست	۲	نظری
	جمع	۲۶	

(ب) جدول درس‌های تخصصی - الزامی رشته جامعه‌شناسی

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد	پیش نیاز
۱	انسان از دیدگاه مکاتب جامعه‌شناختی و اندیشه اجتماعی اسلام	۲	نظری	اندیشه اجتماعی متفکران مسلمان
۲	روان شناسی اجتماعی	۲	نظری	مبانی روان شناسی
۳	نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی	۲	نظری	
۴	نظریه‌های معاصر جامعه‌شناسی	۲	نظری	نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی
۵	نظریه‌های متأخر جامعه‌شناسی	۲	نظری	نظریه‌های معاصر جامعه‌شناسی
۶	طراحی پژوهش در جامعه‌شناسی	۲	نظری	
۷	روش‌های تحقیق کیفی	۲	نظری-عملی	طراحی پژوهش در جامعه‌شناسی
۸	روش‌های تحقیق کمی	۲	نظری-عملی	طراحی پژوهش در جامعه‌شناسی
۹	ظرفیت‌ها و مسائل اجتماعی ایران	۲	نظری	نظریه‌های متأخر جامعه‌شناسی
۱۰	جامعه‌شناسی دفاع مقدس	۲	نظری	
۱۱	کاربرد نرم افزارهای کمی و کیفی در جامعه‌شناسی	۲	نظری-عملی	روش‌های تحقیق کمی / روش‌های تحقیق کیفی
۱۲	توانمندسازی و مداخله اجتماعی	۲	نظری-عملی	

۱۳	ارزیابی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی	۲	نظری
۱۴	کارآفرینی اجتماعی	۲	نظری
۱۵	مسائل و سیاست های جمعیتی ایران	۲	نظری
۱۶	جامعه شناسی استعمار نو و مقاومت	۲	نظری
۱۷	جامعه و فرهنگ	۲	نظری
۱۸	جامعه شناسی پیشرفت و توسعه	۲	نظری
	جمع	۳۶	

ج) واحدهای تخصصی-انتخابی

دسته اول: حوزه های جامعه شناسی (۴۰ واحد انتخاب شود)

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد	پیش نیاز
۱	سیر تحول اندیشه اجتماعی در جهان	۲	نظری	
۲	فلسفه علوم اجتماعی	۲	نظری	مبانی فلسفی اندیشه اجتماعی / روش های تحقیق کیفی / روش های تحقیق کمی
۳	جامعه شناسی انقلاب با تأکید بر انقلاب اسلامی ایران	۲	نظری	
۴	جامعه شناسی و ادبیات فارسی	۲	نظری	
۵	جامعه شناسی قشرها و نابرابری های اجتماعی	۲	نظری	
۶	جامعه شناسی انحرافات و آسیب های اجتماعی	۲	نظری	
۷	جامعه شناسی شهری	۲	نظری	
۸	جامعه شناسی خانواده	۲	نظری	

	نظری	۲	جامعه‌شناسی سازمان‌ها	۹
	نظری	۲	جامعه‌شناسی رسانه‌های جمعی	۱۰
جامعه‌شناسی رسانه‌های جمعی / جامعه‌شناسی جامعه‌اطلاعاتی	نظری	۲	جامعه‌شناسی اینترنت و شبکه‌های اجتماعی	۱۱
	نظری	۲	جامعه‌شناسی سلامت	۱۲
	نظری	۲	جامعه‌شناسی سیاسی	۱۳
	نظری	۲	جامعه‌شناسی اشتغال و کارآفرینی	۱۴
	نظری	۲	تغییرات اجتماعی و فرهنگی	۱۵
	نظری	۲	جامعه‌شناسی آموزش و پرورش	۱۶
	نظری	۲	جامعه‌شناسی جوامع مسلمان	۱۷
اقتصاد ایران	نظری	۲	جامعه‌شناسی اقتصادی با تأکید بر اقتصاد مقاومتی	۱۸
	نظری	۲	جامعه‌شناسی جنبش‌های اسلامی معاصر	۱۹
	نظری	۲	جامعه‌شناسی محیط زیست	۲۰
اصول علم سیاست	نظری	۲	جامعه‌شناسی حقوق	۲۱
	نظری	۲	جامعه‌شناسی روستایی	۲۲
	نظری	۲	جامعه‌شناسی صنعتی	۲۳
	نظری	۲	جامعه‌شناسی هنر	۲۴
	نظری	۲	جامعه‌شناسی ایلات و عشایر ایران	۲۵
	نظری	۲	جامعه‌شناسی جوانی	۲۶
	نظری	۲	جامعه‌شناسی کودکی و نوجوانی	۲۷
	نظری	۲	جامعه‌شناسی سالمندی	۲۸
	نظری	۲	جامعه‌شناسی ورزش	۲۹
	نظری	۲	جامعه‌شناسی اوقات فراغت	۳۰

	نظری	۲	جامعه‌شناسی جامعه‌اطلاعاتی	۳۱
نظریه‌های متأخر جامعه‌شناسی	نظری	۲	بررسی و نقد آثار صاحب‌نظران جامعه‌شناسی	۳۲
	نظری	۲	جامعه‌شناسی سبک‌های زندگی	۳۳
نظریه‌های متأخر جامعه‌شناسی / فلسفه علوم اجتماعی / تکنیک‌های خاص تحقیق	نظری	۲	مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی بومی	۳۴
روان‌شناسی اجتماعی	نظری	۲	جامعه‌شناسی عواطف	۳۵
	نظری	۲	جامعه‌شناسی تروریسم	۳۶
	نظری	۲	جامعه‌شناسی امنیت	۳۷
مبانی تاریخ اجتماعی ایران / نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی	نظری	۲	جامعه‌شناسی تاریخی	۳۸
	نظری	۲	جامعه‌شناسی صنایع بومی و گردشگری	۳۹
	نظری	۲	جامعه‌شناسی بحران	۴۰
	نظری	۲	جامعه‌شناسی علم و فناوری	۴۱
مبانی جمعیت شناسی	نظری	۲	جامعه‌شناسی مهاجرت	۴۲
	نظری	۲	جامعه و جنسیت	۴۳
	نظری	۲	سیاست‌های اجتماعی در ایران	۴۴
	نظری	۲	جامعه‌شناسی موعودگرایی	۴۵

دسته دوم: روشی - مهارتی (۱۲ واحد انتخاب شود)

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد	پیش نیاز
۱	زبان تخصصی ۲	۲	نظری	زبان تخصصی ۱
۲	فنون و روش های برنامه ریزی اجتماعی	۲	نظری-عملی	
۳	مهارت ها و فنون تدریس علوم اجتماعی	۲	نظری-عملی	
۴	اصول و روش های سیاست گذاری فرهنگی	۲	نظری	جامعه و فرهنگ
۵	آشنایی با سازمان های فرهنگی و اجتماعی ایران	۲	نظری	جامعه و فرهنگ
۶	کاربرد GIS در پژوهش های اجتماعی	۲	نظری-عملی	طراحی پژوهش در جامعه شناسی
۷	بازاریابی اجتماعی	۲	نظری	اقتصاد ایران
۸	کاربرد نرم افزارهای Office در جامعه شناسی	۲	نظری-عملی	
۹	تکنیک های تحلیل جمعیت	۲	نظری	مبانی جمعیت شناسی
۱۰	تکنیک های خاص تحقیق	۲	نظری-عملی	روش های تحقیق کیفی / روش های تحقیق کمی
۱۱	پژوهش مجازی و تحلیل کلان داده ها	۲	نظری	کاربرد نرم افزارهای کمی و کیفی در جامعه شناسی
۱۲	اصول و شیوه های نگارش جامعه شناختی	۲	نظری-عملی	طراحی پژوهش در جامعه شناسی

(د) کارورزی اجتماعی (پروژه)

پیش نیاز	نوع واحد	تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
ترم آخر	عملی	۳	کارورزی اجتماعی	۱

۲-۱- جزئیات برنامه^۲

الف- درس‌های مرتبط با تعالیم اسلامی □^۳

نیاز به تألیف کتاب جدید	میزان تغییرات به درصد ^۵	تعداد واحد		نوع درس			عنوان دروسی که برای اولین بار پیش‌بینی شده اند ^۴	عنوان درس (تغییر یافته)	عنوان درس (قدیم)
		عملی	نظری	تخصصی- انتخابی	تخصصی- الزامی	پایه			
*	۲۵		*			*			اندیشه اجتماعی متفکران مسلمان
*	۱۰۰		*			*	جامعه‌شناسی دفاع مقدس		
*	۵۰		*	*				جامعه‌شناسی جوامع مسلمان	
*	۵۰		*	*				جامعه‌شناسی جنبش‌های اسلامی معاصر	
*	۱۰۰		*			*	مفاهیم اجتماعی در متون اسلامی		
*	۱۰۰		*			*	جامعه‌شناسی استعمار نو و مقاومت		
*	۱۰۰		*			*		انسان از دیدگاه مکاتب جامعه‌شناسی و اندیشه اجتماعی اسلام	
*	۱۰۰		*	*			جامعه‌شناسی موعودگرایی		

۲- نمادهای مربوط به هر بخش: مرتبط با تعالیم اسلامی □ رویکرد بومی △ رویکرد روزآمدی ○ رویکرد کارآمدی ◇

۳- مباحث مربوط به اسلامی‌سازی و بومی‌سازی مدنظر شورا است و مورد بررسی قرار خواهند گرفت. لذا سرفصل‌های عناوین دروس مربوطه، پیوست شود. سایر حوزه‌ها (روزآمدی و کارآمدی) جهت اطلاع‌رسانی به شورا است و لازم است در جمع استادان و صاحب‌نظران ذیربط مورد بحث و بررسی قرار گیرند.

۴- منظور از عنوان درس جدید، درسی است که برای اولین بار پیش‌بینی شده است و قبلاً در این رشته/گرایش مطرح نبوده است.

۵- دروسی که کاملاً جدید هستند، میزان ۱۰۰ درصد لحاظ می‌شود و سایر دروسی که تغییرات در اهداف، سرفصل و منابع داشته، به میزان تغییرات ایجاد شده، درصد آن تعیین شود.

ب- درس‌های مرتبط با رویکرد بومی Δ

نیاز به تألیف کتاب جدید	میزان تغییرات به درصد ^۷	تعداد واحد		نوع درس			عنوان دروسی که برای اولین بار پیش‌بینی شده‌اند ^۶	عنوان درس (تغییر یافته)	عنوان درس (قدیم)
		عملی	نظری	تخصصی-انتخابی	تخصصی-الزامی	پایه			
*	۲۵		*						تاریخ اجتماعی ایران
*	۲۵		*						مردم شناسی ایران
*	۱۰۰		*		*		مسائل و سیاست‌های جمعیتی ایران		
*	۵۰		*	*				جامعه‌شناسی پیشرفت و توسعه	
*	۱۰۰		*	*			جامعه‌شناسی محیط زیست		
*	۱۰۰		*	*			جامعه‌شناسی صنایع بومی و گردشگری		
*	۲۵		*			*		اقتصاد ایران	
*	۵۰		*		*			ظرفیت‌ها و مسائل اجتماعی ایران	
*	۵۰		*	*				جامعه‌شناسی و ادبیات فارسی	

۶- منظور از عنوان درس جدید، درسی است که برای اولین بار پیش‌بینی شده است و قبلاً در این رشته/گرایش مطرح نبوده است.

۷- دروسی که کاملاً جدید هستند، میزان ۱۰۰ درصد لحاظ می‌شود و سایر دروسی که تغییرات در اهداف، سرفصل و منابع داشته، به میزان تغییرات ایجاد شده، درصد آن تعیین شود.

*		۱۰۰		*	*			جامعه‌شناسی اقتصادی با تأکید بر اقتصاد مقاومتی		
*		۲۵		*	*					جامعه‌شناسی ایلات و عشایر ایران
*		۱۰۰		*	*			سیاست‌های اجتماعی در ایران		
*		۵۰		*	*				جامعه‌شناسی انقلاب با تأکید بر انقلاب اسلامی ایران	

ج- درس های مرتبط با رویکرد روزآمدی و کارآمدی ○ ◇

نیاز به تألیف کتاب جدید	میزان تغییرات به درصد ^۹	تعداد واحد		نوع درس			عنوان دروسی که برای اولین بار پیش‌بینی شده‌اند ^۸	عنوان درس (تغییر یافته)	عنوان درس (قدیم)
		عملی	نظری	تخصصی- انتخابی	تخصصی- الزامی	پایه			
*	۵۰		*			*		کاربرد آمار در جامعه شناسی	
*	۲۵		*		*			نظریه‌های کلاسیک جامعه شناسی	
*	۵۰		*		*			نظریه‌های معاصر جامعه شناسی	
*	۱۰۰		*		*		نظریه‌های متأخر جامعه شناسی		
*	۱۰۰		*	*			مقدمه‌ای بر جامعه شناسی بومی		
*	۲۵		*	*				تکنیک های تحلیل جمعیت	
*	۱۰۰		*	*			پژوهش مجازی و تحلیل کلان داده ها		
*	۱۰۰	*	*	*			کاربرد نرم افزارهای Office در جامعه شناسی		

۸- منظور از عنوان درس جدید، درسی است که برای اولین بار پیش‌بینی شده است و قبلاً در این رشته/گرایش مطرح نبوده است.

۹- دروسی که کاملاً جدید هستند، میزان ۱۰۰ درصد لحاظ می‌شود و سایر دروسی که تغییرات در اهداف، سرفصل و منابع داشته، به میزان تغییرات ایجاد شده، درصد آن تعیین شود.

*		۱۰۰		*		*		طراحی پژوهش در جامعه شناسی		
*		۲۵	*	*		*		روش های تحقیق کیفی		
*		۲۵	*	*		*		روش های تحقیق کمی		
*		۵۰	*	*		*		کاربرد نرم افزارهای کمی و کیفی در جامعه شناسی		
*		۵۰	*	*	*			فنون و روش های برنامه ریزی اجتماعی		
*		۲۵	*	*	*			تکنیک های خاص تحقیق		
*		۱۰۰		*	*			کاربرد GIS در پژوهش های اجتماعی		
*		۱۰۰	*	*		*		توانمندسازی و مداخله اجتماعی		
*		۵۰		*	*			جامعه شناسی اشتغال و کارآفرینی		
*		۱۰۰		*	*			آشنایی با سازمان های فرهنگی و اجتماعی ایران		
*		۱۰۰	*	*	*			اصول و شیوه های نگارش جامعه شناسی		
*		۱۰۰		*		*		کارآفرینی اجتماعی		

*		۱۰۰	*	*	*			مهارت ها و فنون تدریس علوم اجتماعی		
*		۱۰۰		*	*			بازاریابی اجتماعی		
*		۱۰۰	*			پروژه		کارورزی اجتماعی		

فرم تألیف (معرفی مولفان پیشنهادی) منابع درسی

مقطع: کارشناسی		برنامه: جامعه شناسی				کارگروه: علوم اجتماعی	
عدم نیاز به تألیف	ناظر پیشنهادی کارگروه	ایمیل	دانشگاه خدمت	تلفن همراه	مؤلف / مؤلفین	عنوان درس	ردیف
عدم نیاز به تألیف	---	---	---	---	---	تمامی دروس	۱

دبیر کارگروه
جناب آقای دکتر ایمان عرفان منش

رئیس کارگروه
جناب آقای دکتر غلامرضا جمشیدیها

**سرفصل دروسی که در جداول مرتبط با
تعالیم اسلامی و رویکرد بومی
ذکر شده اند**

دروس پیش نیاز: مفاهیم اجتماعی در متون اسلامی	نظری ■	نوع واحد: پایه	تعداد واحد: ۲	اندیشه اجتماعی متفکران مسلمان social thought of Muslim thinkers
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

هدف عمده این درس آشنایی دانشجویان با اندیشه های اجتماعی متفکران مسلمان است. در بستر تاریخ، تمدن های مختلف شکل گرفته است. از نقاط مهم و مؤثر بر تمدن بشری، تمدن اسلامی است. دستاوردهای تمدن اسلامی در زمینه علوم اجتماعی، برآمده از شناخت متفکران مسلمان از اجتماع و جامعه است. این سنت فکری علی رغم جهانی سازی غرب، همچنان زنده و پویا پاسخگوی سوالات زمانه است.

سرفصل درس:

- مقدمات :
- ۱- تاریخ مختصر تحولات اجتماعی سیاسی دنیای اسلام
- ۲- جایگاه رفیع علم در اسلام
- ۳- نهضت و جنبش علمی مسلمین
- ۴- جریان های فکری دنیای اسلام (ظاهرگرایی، باطن گرایی و عرفانی، تاریخ نگاری، کلامی، فلسفی، فقهی، تفسیری، سفرنامه، سیاست نامه، فتوت نامه)
- بخش اول - عصر متقدمان
- الف. فلسفه اجتماعی
- فارابی (مدینه فاضله، انواع عقل، تأثیرگذاری بر عقل گرایی غربی، روش شناسی)

□ اندیشه اجتماعی فارابی پایه گذار فلسفه سیاسی و علم مدنی در اسلام

□ تعریف علم مدنی و موضوع و روش آن

□ ظرفیت های تفسیری، تبیینی و انتقادی در علم مدنی

□ حوزه های مطالعاتی علم مدنی (اخلاق تدبیر منزل و سیاست)

□ تحلیل های خرد در علم مدنی (اهداف رفتار، انواع رفتار، منشا رفتار، پیامدهای رفتار و ...)

۲- تحلیل‌های کلان در علم مدنی (انواع جامعه، ملاک در تیپ‌بندی جوامع، شیوه‌های تحولات اجتماعی)

۳- نسبت رفتار اجتماعی و انواع جوامع (گذر از تحلیل خرد به تحلیل کلان)

۴- تحلیل اجتماعی از خانواده، انحرافات، تعاملات اجتماعی و ...

- کندی، ابن سینا، محمد و ابوحامد غزالی، ابن رشد، ابن طفیل، ابن باجه

▪ ب. تاریخ و تاریخ نگاری

- بررسی تاریخ نگاری نقلی و علمی با تکیه بر بررسی متون تاریخی مانند یعقوبی، طبری، مسعودی

- تاریخ اجتماعی و مبانی حکومت داری در اسلام؛ نظریات ابن مسکویه و خواجه نصیر الدین طوسی

▪ ج- روش های مردم شناسی

- سفرنامه‌ها (ناصر خسرو)

- ابوریحان بیرونی (تحقیق ماللهند)

- شهرستانی (ملل و نحل).

▪ بخش دوم - عصر بنیانگذاری فلسفه تاریخ و جامعه شناسی (توسط ابن خلدون)

▪ تحول معنا و مفهوم تاریخ نزد ابن خلدون؛ از تاریخ نگاری به علم عمران

▪ تجزیه و تحلیل نظریات ابن خلدون (شکل گیری اجتماعی، انواع اجتماع، نظریه نسلها، نظریه دوری، نظریه ابن خلدون در مورد شهر و...)

▪ -تأثیر ابن خلدون در بنیانگذاری جامعه شناسی

▪ تأثیر فرهنگ و تمدن اسلامی بر اروپا

الف- علوم طبیعی و تجربی

ب- علوم ریاضی

ج- علوم پزشکی

د- علوم انسانی و اجتماعی

▪ پدیده ملاصدرا و حکمت متعالیه (جمع ظرفیت های مشا و اشراق)

▪ بخش سوم - عصر جدید و مواجهه با مدرنیته

۱- بررسی افکار و نظرات اجتماعی سید جمال الدین اسد آبادی، عبده، کواکبی، سید قطب، رشیدرضا، حسن البنا، اقبال لاهوری، مودودی، عبدالرزاق، ارغون، العطاس

۲- آشنایی با افکار و نظرات جامعه شناختی و اجتماعی دکتر شریعتی، شهید مطهری، شهید صدر، علامه طباطبایی (اعتباریات)، محمد تقی جعفری، امام خمینی (ره) و آیت الله خامنه‌ای، استاد مصباح یزدی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید

- ✓ آزاد ارمکی ، تقی، ۱۳۷۴، اندیشهٔ اجتماعی متفکران مسلمان؛ از فارابی تا ابن خلدون، تهران ، انتشارات سروش
- ✓ ابن خلدون، عبدالرحمن، ۱۳۵۹ ، مقدمهٔ ابن خلدون (جلد دوم) ، تهران ، بنگاه ترجمه و نشر کتاب.
- ✓ ابن خلدون، عبدالرحمن، ۱۳۶۲، مقدمهٔ ابن خلدون (جلد اول ، چاپ چهارم) تهران، مرکز انتشارات علمی و فرهنگی.
- ✓ اقبال لاهوری، محمد ، بی تا، احیای فکر دینی در اسلام (ترجمهٔ احمد آرام) ، تهران، نشر پژوهشهای اسلامی.
- ✓ اسدآبادی، سید جمال الدین الحسینی، ۱۳۷۹، مجموعه رسائل و مقالات (بکوشش و تحقیق ؛ سید هادی خسرو شاهی) تهران، انتشارات شروق.
- ✓ ایان، ریچارد نتون ، ۱۳۸۹، فارابی و مکتب او (غلامرضا جمشیدیها و کوشا وطن خواه)، تهران، انتشارات نور علم
- ✓ اشمیت، ناتانیل، ۱۳۸۸، ابن خلدون؛ مورخ، جامعه شناس و فیلسوف (ترجمه غلامرضا جمشیدیها)، تهران، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی
- ✓ بعلی، فواد، ۱۳۸۲، جامعه ، دولت و شهر نشینی (ترجمه غلامرضا جمشیدیها)، تهران ، انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ پارسانیا، حمید (۱۳۹۲) جهان های اجتماعی، قم: کتاب فردا
- ✓ پژوهشگاه حوزه و دانشگاه (۱۳۷۸)، تاریخ تفکر اجتماعی در اسلام ، انتشارات سمت
- ✓ تقی زاده داوری ، محمود، ۱۳۶۸، سیری در اندیشه‌های اجتماعی مسلمین، تهران ، انتشارات امیری
- ✓ ثقفی، سید محمد، ۱۳۹۰، ابن خلدون ؛ جامعه شناس مسلمان، تهران، نشر جامعه شناسان.
- ✓ ثقفی، سید محمد ، ۱۳۹۰، نظریه‌های جامعه شناختی عالمان مسلمان.
- ✓ جوادی آملی ، آیت الله، ۱۳۸۷، جامعه در قرآن ، قم، چاپ و نشر اسراء .
- ✓ حسنی، سید حمیدرضا و موسوی، هادی (۱۳۹۷)، انسان کنش شناسی صدرایی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه
- ✓ حکیمی، محمد رضا، ۱۳۶۴، دانش مسلمین، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی .
- ✓ خواجه نصیر الدین طوسی (۱۳۹۵) اخلاق ناصری، نشر فردوس
- ✓ خسرو شاهی، سید هادی، ۱۳۹۲، اخوان المسلمین چه می گویند و چه می خواهند، بوستان کتاب
- ✓ رجبی، محمود، و دیگران، ۱۳۷۸، تاریخ تفکر اجتماعی در اسلام ، قم ، دفتر همکاری حوزه و دانشگاه
- ✓ زرین کوب، عبدالحسین، ۱۳۶۲، کارنامه اسلام، تهران ، انتشارات امیر کبیر.
- ✓ زیدان، جرجی، ۱۳۷۹ ، تاریخ تمدن اسلام (ترجمه علی جواهر کلام)، تهران، انتشارات امیر کبیر.
- ✓ صدر، سید محمد باقر، ۱۳۶۷، انسان مسئول و تاریخ ساز از دید گاه قرآن، تهران ، بنیاد قرآن

- ✓ غنیمه، عبدالرحیم، ۱۳۷۷، تاریخ دانشگاه‌های بزرگ اسلامی (ترجمه نورالله کسائی)، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ فارابی، ابوزهر محمد (۱۳۷۹) اندیشه‌های اهل مدینه فاضله، ترجمه سید جعفر سجادی، سازمان چاپ و انتشارات
- ✓ قربانی، زین العابدین، بی‌تا، تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
- ✓ لوبون، گوستاو، ۱۳۸۰، تاریخ تمدن اسلام و عرب (چاپ دوم، ترجمه سید محمد فخر دایی گیلانی)، تهران، انتشارات افراسیاب.
- ✓ موثقی، سید احمد، ۱۳۸۰، سیدجمال الدین اسدآبادی، قم، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی.
- ✓ موثقی، سید احمد، ۱۳۸۰، جنبش‌های اسلامی معاصر (چاپ چهارم)، تهران، سمت.
- ✓ نقوی، محمد علی، ۱۳۷۷، جامعه‌شناسی غربگرایی، تهران، انتشارات امیر کبیر.
- ✓ هونکه، زیگرید، ۱۳۸۳، فرهنگ اسلام در اروپا (ترجمه مرتضی رهبانی، چاپ ششم)، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی.

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: پایه	تعداد واحد: ۲	تاریخ اجتماعی ایران Social History of Iran
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □				
بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

تعریف تاریخ اجتماعی را می‌توان بررسی شبکه تغییر یابنده روابط اجتماعی، تکامل نهادهای اجتماعی و تغییر در ارزش‌ها و مفاهیم اجتماعی قلمداد کرد. آشنائی دانشجویان با پیشینه اجتماعی جامعه ایران هدف اصلی است. به نظر می‌رسد اگر در این درس هویت ملی ایران و ایرانی مورد بررسی قرار گیرد این آشنائی حاصل خواهد شد. از این رو پرداختن به مؤلفه‌های اصلی هویت ملی ایرانی (جغرافیا، تاریخ، زبان فارسی، مذهب شیعه، و میل به پیشرفت) از ابتدای تاریخ ایران تا کنون مفید باشد. همچنین، توجه به کلیت مؤلفه‌هایی همچون اقتصاد و سیاست که مؤثر در تاریخ اجتماعی جامعه ایران بوده‌اند، حائز اهمیت خواهد بود.

سرفصل درس:

- معرفی جامعه‌شناسی تاریخی و تاریخ اجتماعی.
- اقلام هویت ملی ایرانی.
- نهادهای اجتماعی.
- رابطه نهادهای اجتماعی، فرهنگ و تمدن.
- بررسی جغرافیا، تاریخ، و فرهنگ با تأکید بر زبان و مذهب ایران قبل از اسلام.
- بررسی جغرافیا، تاریخ، و فرهنگ با تأکید بر زبان و ادبیات فارسی و مذهب در ایران پس از اسلام تا تشکیل دولت صفوی و تشریح رابطه ایرانیّت و اسلامیت جامعه ایران در این دوره.
- بررسی جغرافیا، تاریخ، و فرهنگ با تأکید بر ادبیات فارسی و مذهب شیعه در ایران از تشکیل دولت صفوی تا انقلاب مشروطه و تشریح نقش اجتماعی مذهب شیعه در ایجاد دولت در ایران.
- بررسی جغرافیا، تاریخ، و فرهنگ با تأکید بر ادبیات فارسی و مذهب شیعه در ایران از انقلاب مشروطه تا انقلاب اسلامی و تشریح نحوه تقابل مدرنیته با فرهنگ اسلامی در این دوران.
- بررسی جغرافیا، تاریخ، و فرهنگ با تأکید بر ادبیات فارسی و مذهب شیعه در ایران بعد از انقلاب اسلامی و تشریح نقش این عوامل در ایجاد هویت ملی ایران در حال حاضر.

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ زاهد زاهدانی، سید سعید (۱۳۹۰) فرهنگ و تمدن ایران و فارس. شیراز، بنیاد فارس شناسی.
- ✓ زاهد، سعید (۱۳۸۱ و ۱۳۸۹) جنبش‌های اجتماعی معاصر ایران. تهران، سروش، بخش دوم و سوم.
- ✓ فوران، جان (۱۳۷۷) مقاومت شکننده: تاریخ تحولات اجتماعی ایران از صفویه تا سال‌های پس از انقلاب اسلامی. ترجمه احمد تدین، تهران، رسا.
- ✓ آبراهامیان، یرواند (۱۳۸۹) تاریخ ایران مدرن. تهران، نشر نی.
- ✓ آل احمد، جلال (۱۳۴۹)، اورازان، چاپ دوم، تهران، چاپ کاویان
- ✓ آل احمد، جلال (۱۳۷۰)، تات نشین‌های بلوک زهرا، تهران، امیر کبیر
- ✓ ابوالفرج اصفهانی (۱۳۳۴)، کتاب الاغانی، ۲۰ جلد، قاهره
- ✓ ارجانی، فرامرز خداداد (۱۳۸۹)، سمک عیار، تهران، به تصحیح پرویز ناتل خانلری
- ✓ القاضی ابویوسف (۱۳۵۲)، کتاب الخراج، طبع قاهره
- ✓ ابن بلخی (۱۳۶۳)، فارس نامه، چاپ گای لیسترانج و رینولد آلن نیکلسون، دنیای کتاب، تهران، چاپ دوم
- ✓ ابن حوقل (۱۳۶۶)، سفرنامه ابن حوقل، (یران در صوره الارض)، ترجمه جعفر شعار، امیرکبیر، تهران
- ✓ ابن خردادبه (۱۳۷۱)، مسالک و ممالک، ترجمه سعید خاکرند، مؤسسه مطالعات و انتشارات تاریخی میراث ملل، تهران
- ✓ زرین کوب، عبدالحسین (۱۳۹۸) روزگاران، تهران: سخن
- ✓ شریعتی، علی (۱۳۹۲) بازشناسی هویت اسلامی-ایرانی، تهران: بنیاد شریعتی
- ✓ کچویان، حسین (۱۳۸۷) تطورات گفتمان‌های هویتی، تهران: نی

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: پایه	تعداد واحد: ۲	مفاهیم اجتماعی در متون اسلامی Sociological terms in the Islamic texts
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
کنفرانس کلاسی □	کلاس درس ■	روش یاددهی - یادگیری:		
سمینار □	کارگاه □	بازدید/ سفر علمی □		

اهداف درس:

آشنایی دانشجویان با مفاهیم اجتماعی و گزاره‌های جامعه‌شناختی در قرآن کریم، احادیث و ادعیه معصومان علیهم السلام به منظور توانمند شدن آنان در جهت تولید علم دینی و بومی به عنوان هدف اصلی است.

سرفصل درس:

- مقدمه (پیشینه بحث)
 - بخش اول: مروری اجمالی بر مفاهیم اجتماعی با نگاه تطبیقی
 - مفهوم جامعه (امت، ملت، قوم، عشیره، ...)
 - آرمان‌های اجتماعی (قسط و عدل، امنیت، فلاح، پرستش الهی)
 - قوانین اجتماعی (سنت‌های الهی در اجتماع)
 - گروه‌های اجتماعی (مؤمن، منافق، اهل کتاب، مُعاهد، کافر، ...)
 - جامعه‌پذیری (تأدیب، تعلیم، تزکیه، تقلید، ...)
 - روابط اجتماعی (محبت، عدل، احسان، مواسات، اصلاح ذات‌البین، عداوت، بغضاء، اعتداء، ...)
 - همبستگی و نظم اجتماعی (وحدت و پرهیز از تفرق)
 - نهادهای اجتماعی
 - خانواده و خویشاوندی (سکون، مودت و رحمت، معاشرت به معروف، قوامیت، تکثیر نسل، ولایت، حضانت، وقایت نفس و اهل، صلۀ ارحام، نشوز و شقاق، حکمیت، ...)
 - آموزش (علم نافع، علم در کودکی، طلب علم فریضۀ همگانی در هر زمان و هر مکان، ...)
 - اقتصاد (زکات، خمس، خراج، انفاق، وقف، تعاون، ...)
 - سیاست (ولایت، تولی، تبری، اهل حل و عقد، شورا، رابطه، تألیف قلوب، جهاد، بغی، محاربه، ...)
 - دین (رهبری دینی: نبی، امام و عالم، دعا و ذکر، شعائر و مناسک، تبلیغ دین، ...)
 - تفریحات (لذت‌های حلال، سبق و رمایه، سباحه)
 - نابرابری اجتماعی (استکبار و استضعاف، اختلاف درجات، ...)
 - انحرافات اجتماعی (تقوا، عفاف، گناه، امر به منکر، اشاعه فحشاء، همنشینی با اهل معصیت، ...)
 - نظارت اجتماعی (امر به معروف و نهی از منکر، نصیحت، رابطه ...)
 - تغییرات اجتماعی و فرهنگی (اصلاح و افساد، ...)
- بخش دوم: بررسی تفصیلی و نظام‌مند برخی مفاهیم منتخب

- اَمّت واحده
- سنت‌های الهی در اجتماع
- معاشرت به معروف
- قوامیت
- صلۀ ارحام
- تعلیم و تعلّم
- ولایت و امامت
- عدالت اجتماعی
- اختلاف درجات اجتماعی
- عفاف و حجاب
- جهاد
- امر به معروف و نهی از منکر

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، دانشگاه، درآمدی به جامعه‌شناسی اسلامی (۲) مبانی جامعه‌شناسی، تهران: سمت، ۱۳۸۸.
- ✓ حکیم، سید منذر، *مجتمعنا فی فکر و تراث الشهدید السید محمدباقر الصدر*، تهران: المجمع العالمی للتقریب بین المذاهب الاسلامیه، ۱۳۸۸.
- ✓ سلیمی، علی و دیگران، *همنشینی و کجروی: نگاهی به دیدگاه‌های اسلامی و یافته‌های اجتماعی*، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه و سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران، ۱۳۸۸.
- ✓ صدر، سید محمدباقر، *سنت‌های تاریخ در قرآن*، ترجمه: جمال موسوی اصفهانی، تهران: نشر تفاهم، ۱۳۸۰.
- ✓ طباطبایی، سید محمدحسین، *ترجمه تفسیر المیزان*، مترجم: سید محمدباقر موسوی همدانی، قم: دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۷۸.
- ✓ قطب، سید محمد، *تفسیر فی ظلال القرآن*، لبنان و مصر، دار الشروق، ۱۴۰۸ق.
- ✓ کافی، مجید، *نظریه اجتماعی ارتباط در قرآن*، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۴.
- ✓ مصباح یزدی، محمدتقی، *جامعه و تاریخ از دیدگاه قرآن*؛ تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۸.
- ✓ مطهری، مرتضی، «جامعه و تاریخ»، *مجموعه آثار*، ج ۲، تهران و قم: صدرا، ۱۳۶۹.

- ✓ مکارم شیرازی، ناصر و همکاران، تفسیر نمونه، تهران: دار الکتب الإسلامیه، ۱۳۷۴.
- ✓ شرف الدین، سید حسین (۱۳۹۶)، «ارزش‌های اجتماعی در قرآن، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- ✓ کافی، مجید (۱۳۹۷)، سبک زندگی اجتماعی با تاکید بر آیات قرآن، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: پایه	تعداد واحد: ۲	اقتصاد ایران Iran's Economy
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

- هدف اصلی از ارائه درس «اقتصاد ایران» در مقطع لیسانس آشنا ساختن دانشجویان علوم اجتماعی با وضعیت اقتصادی کشور در یک بستر تاریخی و توانبخشی آنها برای فهم بهتر تحولات اقتصادی و تحلیل متغیرها و نیز شناخت بخش‌های مختلف اقتصادی است. انتظار این است دانشجو پس از گذراندن این درس علاوه بر یافتن درکی نسبتاً عمیق از شرایط حاکم بر اقتصاد کشور در گذشته، بتواند وضعیت اقتصادی حال و آینده آن را تحلیل کرده و از آن برای فهم بهتر مسائل اجتماعی مرتبط با اقتصاد استفاده نماید.

سرفصل درس:

- اقتصاد ایران در گذر تاریخ

- ۱- تحولات اقتصاد ایران از آغاز تا عصر قاجار
- ۲- تحولات اقتصاد ایران در دوره قاجاریه
- ۳- تحولات اقتصاد ایران در دوره پهلوی
- ۴- تحولات اقتصاد ایران در ج.ا.ا.
- ۵- روند تولید ملی و رشد اقتصادی
- ۶- جایگاه اقتصاد ایران در جهان و منطقه

بخش‌های اقتصادی ایران

یکم: بخش کشاورزی

۱- زراعت

۲- باغداری

۳- دامداری

۴- شیلات

مسایل و مشکلات کشاورزی و راه‌های آن

دوم: بخش صنعت و معدن

۱-صنعت

۲-معدن

۳-نفت

مسایل و مشکلات صنعت و راه حل های آن

سوم: خدمات

۱-تجارت خارجی

صادرات (نفتی و غیر نفتی)

واردات(محصولات سرمایه ای واسطه ای و مصرفی)

تحلیل سیاست های تجاری

۲-تجارت داخلی

شبکه های توزیع سنتی

شبکه های توزیع مدرن

۳-امور زیر بنایی(انرژی حمل و نقل مسکن بهداشت و درمان آموزش ارتباطات.بانکداری و هتل

داری.گردشگری و..)

مسایل و مشکلات کشاورزی و راه حل های آن

تقاضای کل در اقتصاد ایران

- مصرف خصوصی

- سرمایه گذاری

- مخارج دولتی

درآمدهای دولت

۱-مالیات ها

۲-درآمدهای نفتی

۳-سایر درآمدها

حساب سرمایه در اقتصاد ایران

- بدهی های خارجی

- ورود و خروج سرمایه

روند نرخ برابری ارز

هزینه و درآمد خانوار.

اشتغال و بیکاری

توزیع درآمد و شاخص های آن

تورم و سطح قیمتها

بخش مالی در اقتصاد ایران

سیستم بانکی و تحولات آن

بازار سرمایه

مشکلات اساسی اقتصاد ایران و راه حل ها (فقدان ثبات و رشد اقتصادی پایدار، تحریم ها، فضای کسب و کار)

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*		*	*	

برخی از منابع مفید:

منابع اصلی

- ✓ رزاقی، ابراهیم (۱۳۶۷) *اقتصاد ایران*، نشر نی، تهران، چاپ اول.
- ✓ موسائی، میثم (۱۳۹۰) تجارت خارجی ایران (در عهد قاجار و پهلوی) چاپ دوم انتشارات جامعه شناسان
- ✓ کاتوزیان، محمدعلی (۱۳۶۶)، *اقتصاد سیاسی ایران*، ترجمه محمدرضا نفیسی، نشر پایپروس، تهران.

منابع فرعی

- ✓ ابریشمی حمید (۱۳۷۵)، *اقتصاد ایران*، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
- ✓ احمدی امویی، بهمن (۱۳۸۲)، *اقتصاد سیاسی جمهوری اسلامی*، تهران: انتشارات گام نو.
- ✓ باستانی پاریزی، محمد ابراهیم (۱۳۶۷)، *سیاست و اقتصاد عصر صفوی*، تهران: نشر صفی علیشاه.
- ✓ دژپسند فرهاد، رئوفی حمید رضا (۱۳۸۷)، *اقتصاد ایران در دوران جنگ تحمیلی*، تهران؛ مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس.
- ✓ عظیمی، حسین (۱۳۷۱)، *مدارهای توسعه نیافتگی در اقتصاد ایران*، تهران: نشر نی.

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: پایه	تعداد واحد: ۲	مردم شناسی ایران Ethnology of Iran
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □				
بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

آشنایی با فرهنگ اقوام مختلف در ایران و عناصر و ویژگی‌های فرهنگ ملی، به منظور تقویت احساس خود باوری و ترغیب به درک مظاهر گوناگون فرهنگی و تقویت احساس هویت ملی اسلامی از مهم ترین اهداف این درس است.

سرفصل درس:

- تعریف خرده فرهنگ، عناصر و ویژگی‌های فرهنگی
- اقوام، هویت ملی و خرده فرهنگ‌های محلی
- اقوام و پوشاک محلی
- اقوام و صنایع دستی
- اقوام و موسیقی محلی
- اقوام و آیین‌های سنتی درمانی (تکنیک‌های درمان گران محلی)
- اقوام و آیین‌های سنتی عزاداری و شادی
- عناصر فرهنگی هویت ملی به مثابه میراث ملی (نوروز، فرش، آشپزی، موسیقی محلی، بازی‌های محلی)
- تعاونی‌های سنتی در ایران
- معماری سنتی در ایران (مسکن‌های سنتی، بادگیر، قنات، کبوتر خانه)
- سفرنامه‌ها و فرهنگ ایران

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ فکوهی، ناصر (۱۳۹۰) انسان شناسی شهری. تهران: نشر نی
- ✓ رمضان خوانی، صدیقه (۱۳۸۴) نه روز در فرهنگ ایرانیان فرهنگ یزد سال ششم شماره ۲۲ و ۲۳ بهار و تابستان
- ✓ رجب زاده، هاشم (۱۳۸۲) سفرنامه های ژاپنی ایران، نامه انسان شناسی، دوره اول شماره چهارم پاییز و زمستان
- ✓ شریعت زاده، سید علی (۱۳۷۹) مجموعه مقالات مردم شناسی ایران، نشر پازینه
- ✓ فیلد، هنری (۱۳۴۳) مردم شناسی ایران، انتشارات ابن سینا
- ✓ حسن زاده، علیرضا (۱۳۸۷) مردم شناسی ایران؛ چالش ها و پرسش ها، سازمان میراث فرهنگی
- ✓ بی نام (۱۳۵۶) مردم شناسی ایران، وزارت فرهنگ و هنر، مرکز مردم شناسی ایران
- ✓ صفی نژاد، جواد، بنه نظام های زراعی سنتی در ایران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۶۸.

دروس پیش نیاز: اندیشه اجتماعی متفکران مسلمان	نظری ■	نوع واحد: تخصصی-الزامی	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	انسان از دیدگاه مکاتب جامعه شناختی و اندیشه اجتماعی اسلام Human in view of sociological schools & the social thought in Islam
	عملی □			
روش یاددهی- یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/ سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

آشنایی فراگیر با رویکردهای جامعه‌شناختی و نقد آنها و اندیشه اجتماعی اسلامی در باره انسان و مقایسه آنها با یکدیگر هدف اصلی این درس است.

سرفصل درس:

- کلیات : مفهوم شناسی
- جایگاه انسان شناسی نسبت به علوم انسانی
- نسبت انسان شناسی با هستی شناسی و معرفت شناسی
- رویکردهای مختلف انسان شناسیک
- انسان شناسی تجربی
- انسان شناسی اساطیری
- انسان شناسی فلسفی
- انسان شناسی اسلامی
- برداشت اسلامی از هویت اجتماعی انسان:
- مدنی بالطبع، مدنی بالضرورة، مدنی بالفطره و...
- موقعیت انسان در اجتماع در رویکردهای جامعه شناختی:
- رویکرد واقعیت اجتماعی
- رویکردهای تعریف اجتماعی
- رویکرد رفتار اجتماعی
- رویکرد زیست شناختی اجتماعی
- رویکرد تلفیقی عاملیت- ساخت
- رویکرد تلفیقی تضاد- کارکردگرایی و...
- نقد اسلامی رویکردهای فوق
- انسان از منظر مکاتب اثباتی، تفسیری و انتقادی و نقد آن ها

- روابط و مناسبات انسان در جامعه از منظر اسلامی، معرفت اجتماعی، تعاون اجتماعی، تکافل اجتماعی، تضامن اجتماعی، پیشرفت و توسعه همه جانبه، هم زیستی و ناهم زیستی اجتماعی و ...
- انسان قبل الدنيا و بعد الدنيا و نسبت آن ها با انسان فی الدنيا
- تعالی انسان در جامعه:
- شاخص‌های جامعه تعالی بخش
- شاخص‌ها و موقعیت انسان در جامعه آرمانی: رویکرد فارابی، خواجه نصیر، مطهری، مصباح، علامه جعفری، علامه طباطبایی، شهید صدر، اقبال لاهوری

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ مطهری، مرتضی (۱۳۹۸) انسان در قرآن، صدرا
- ✓ مطهری، مرتضی (۱۳۹۸) انسان و سرنوشت، صدرا
- ✓ مطهری، مرتضی (۱۳۹۸) انسان کامل، صدرا
- ✓ مصباح یزدی، محمدتقی (۱۳۹۱) جامعه و تاریخ از دیدگاه قرآن، امیرکبیر
- ✓ خواجه نصیر الدین طوسی (۱۳۹۵) اخلاق ناصری، نشر فردوس
- ✓ فارابی، ابونصر محمد (۱۳۷۹) اندیشه های اهل مدینه فاضله، ترجمه سید جعفر سجادی، سازمان چاپ و انتشارات
- ✓ جعفری، محمد تقی (۱۳۹۷) حیات معقول، موسسه نشر و تدوین آثار علامه جعفری
- ✓ گرامی، غلامحسین (۱۳۹۶) انسان در اسلام، معارف
- ✓ رجبی، محمود (۱۳۹۵) انسان شناسی، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی
- ✓ حلبی، علی اصغر (بی تا) انسان در اسلام و مکاتب غربی، اساطیر
- ✓ جوادی آملی، عبدالله (۱۳۹۲) فطرت در قرآن، اسرا
- ✓ مصباح یزدی، محمد تقی (۱۳۹۰) انسان شناسی در قرآن، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی
- ✓ جعفری، محمد تقی (۱۳۹۸) وجدان، موسسه نشر و تدوین آثار علامه جعفری
- ✓ جمعی از نویسندگان (۱۳۸۹) گفت و گوهایی درباره انسان و فرهنگ، ترجمه ناصر فکوهی، فرهنگ جاوید
- ✓ ریتزر، جرج (۱۳۹۸) نظریه جامعه شناسی، ترجمه هوشنگ ناییبی، نی
- ✓ سیدمن، استیون (۱۳۹۲) کشاکش آرا در جامعه شناسی، ترجمه هادی جلیلی، نی

دروس پیش نیاز: نظریه های متأخر جامعه شناسی	نظری ☒	نوع واحد: تخصصی-الزامی	تعداد واحد: ۲	ظرفیت ها و مسائل اجتماعی در ایران Social Capacities and problems in Iran
	عملی ☐		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی- یادگیری: کلاس درس ☒ کنفرانس کلاسی ☒ بازدید/ سفر علمی ☐ کارگاه ☐ سمینار ☐				

اهداف درس:

عمده ترین اعداف درس عبارت اند از:

- آشنایی زدایی از فهم عامیانه از مسائل اجتماعی و بازخوانی مسائل از نظرگاه جامعه‌شناختی و در صورت لزوم، بازگشت به تفسیرهای عامیانه و بررسی انتقادی آنها؛
- آشنایی با برخی از مهم‌ترین مسائل اجتماعی کشور از نظرگاه‌های مختلف؛
- آشنایی با برنامه‌های پژوهشی عمده تبیین‌کننده مسائل اجتماعی؛
- آشنایی با پژوهش‌های تجربی و شیوه‌های کاربست یا احتراز از دیدگاه‌های نظری در پژوهش‌های تجربی؛
- فهم پیامدهای التزام به رویکرد یا برنامه پژوهشی خاص و دلالت‌های سیاسی-اجتماعی آن.
- شناسایی امکانات بالقوه و بالفعل جامعه ایرانی برای مواجهه با بحران و پاسخ به مسایل اجتماعی.
- آشنایی با روند تغییرات وضعیت کشور در حوزه‌های مختلف اجتماعی بر اساس آمارها و پژوهش‌های رسمی و معتبر؛
- علاقمندسازی دانشجویان به تحلیل منظم مسائل اجتماعی-فرهنگی ایران؛
- درگرفتن بارقه‌هایی از علاقمندی برای پی‌گرفتن برنامه‌های پژوهشی در ادامه تحصیل و مدارج بالاتر.
- علل مسائل اجتماعی در ایران

سرفصل درس:

- مفهوم مسئله اجتماعی، ابعاد و سطوح مختلف آن.
- بررسی مبانی نظری مسئله‌ی اجتماعی: نظریه‌های تغییرات اجتماعی و توسعه، نظریه‌ی آنومی دورکیم و مرتون، نظریه‌های کجروی (برچسب زنی و هم نشینی افتراقی)، دیدگاه نیاز زیستی و فطری و نظریه‌های ارتباطات بین فرهنگی، رویکرد تضاد ارزشی و رویکرد انتقادی و ...)
- بررسی علل و عوامل بحران هویت و بیگانگی فرهنگی در ایران
- بررسی مسئله‌ی شکاف نسلی با تأکید بر تغییرات نظام ارزشی در ایران
- سیاست‌های سبک زندگی اسلامی ایرانی و آسیب‌شناسی استقلال جوانان در ایران
- آسیب‌شناسی اخلاق کار و فساد اقتصادی در ایران (بی توجهی به تولید ملی، فساد، اختلاس، ارتشا و ...)
- سوء مصرف انرژی و بحران محیط زیست در ایران
- وحدت ملی و همبستگی اقوام در ایران

- نابرابری اجتماعی و محرومیت نسبی
- منزلت مادری و مسائل اجتماعی در ایران (با تأکید بر بحران‌های خانواده در ایران)
- نقش و تأثیر جهانی‌سازی و فرایندهای فراملی در فهم ماهیت و تبیین مسائل اجتماعی در ایران
- جایگاه الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت در کاهش و بهبود وجه آسیب شناختی مسائل اجتماعی در ایران
- تحلیل تعدادی از مسائل اجتماعی ایران (حاشیه نشینی، طلاق، اعتیاد، فرار مغزها، قانون گریزی، فرسایش سرمایه اجتماعی، بی اعتمادی، آسیب های اخلاقی و ...)
- سایر مباحث:

- تقریر رویکرد شیوه تولید آسیایی و عمده مسایل اجتماعی ایران از این نظرگاه
- نقد و بررسی رویکرد شیوه تولید آسیایی
- تبیین ژانر ادبی-پژوهشی «خلقیات منفی ایرانیان» در توصیف مسایل اجتماعی ایران ذیل رویکرد شیوه تولید آسیایی
- نقد و بررسی ژانر ادبی پژوهشی «خلقیات منفی ایرانیان» و توصیف جامعه‌شناختی وضعیت اجتماعی ایران از این نظرگاه
- تقریر رویکرد (توسعه‌نیافتگی/مدرنیزاسیون) و عمده مسایل اجتماعی ایران از این نظرگاه
- نقد و بررسی رویکرد (توسعه‌نیافتگی/مدرنیزاسیون)
- بررسی مسأله فساد با تأکید بر فساد مالی و اداری ذیل رویکرد (توسعه‌نیافتگی/مدرنیزاسیون)
- نقد و بررسی برنامه پژوهشی «نقد مدرنیت»
- رویکرد بازسازی مبتنی بر ظرفیت‌های بومی
- (ظرفیت‌های انسانی: انسان ایرانی)
- رویکرد بازسازی مبتنی بر ظرفیت‌های بومی
- (ظرفیت‌های سیاسی: سیاست ایرانی)
- مورد (۲): ظرفیت‌های مشارکت سیاسی در ایران
- رویکرد بازسازی مبتنی بر ظرفیت‌های بومی
- (ظرفیت‌های اقلیمی: اقلیم ایرانی)
- جامعه‌شناسی روستایی ایران و ظرفیت‌های جامعه روستایی ایران در پاسخ به مسایل محیط زیست امروز
- رویکرد بازسازی مبتنی بر ظرفیت‌های بومی
- (ظرفیت‌های نهادی: نهادهای ایرانی)
- مورد (۴): بنیادها و ظرفیت‌های نهادی شیعی جامعه ایرانی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- جعفری، علی (۱۳۹۵) جامعه‌شناسی «راه‌پیمایی ۲۲ بهمن»، با مقدمه دکتر حسین کچویان، قم: پژوهشکده باقرالعلوم (ع).
- سلیمانیه، مهدی (۱۳۹۷) پُل تا جزیره: تاملاتی جامعه‌شناختی در موقعیت پسانقلابی روحانیت، چاپ اول، اصفهان: نشر آرما.
- مظاهری، محسن حسام و دیگران (۱۳۹۷) پیاده‌روی اربعین: تأملات جامعه‌شناختی (مجموعه مقالات)، اصفهان: نشر آرما.
- رحمانی، جبار (۱۳۹۷) هیئت‌های عزاداری در جامعه ایران، چاپ اول، اصفهان: نشر آرما.
- جعفری، علی (۱۳۹۹) آیین‌های تلویزیونی و بازنمایی «حزن و فرح مذهبی»: آسیب‌های سنت‌های مناسبتی تلویزیون ایران در «محرم» و «نیمه شعبان»، چاپ دوم، اصفهان: نشر آرما.
- پویافر، محمدرضا (۱۳۹۸) سفر به تنهایی: روایتی مردم‌نگارانه از تجربه دینی اعتکاف، با مقدمه حسن محدثی گیلوایی، چاپ اول، اصفهان: نشر آرما.
- فرهادپور، مراد (۱۳۷۹) چگونگی ساخته‌شدن مفهوم «سنت» در عصر جدید، بیدار، شماره صفر (اردیبهشت)، از صفحه ۸۷ تا ۹۶.
- برمن، مارشال (۱۳۷۹) تجربه مدرنیته؛ هر آنچه سخت و استوار است دود می‌شود و به هوا می‌رود، ترجمه مراد فرهادپور، تهران: طرح نو.
- تیلیش، پل (۱۳۸۸) شجاعت بودن، ترجمه مراد فرهادپور، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- امیرخسروی، بابک (۱۳۹۷) دولت در ایران؛ نقدی بر «شیوه تولید آسیایی» کارل مارکس، تهران: اختران.
- خلیقات منفی ایرانیان؛ خصلت ملی یا وضعیت اجتماعی؟؛ جلد دوم گزارش وضعیت اجتماعی کشور از ۲۶۱ تا ۳۲۳.
- امیر، آرمین (۱۳۹۴) ره افسانه زدند، تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.
- فرهادی، مرتضی (۱۳۹۸) صنعت بر فراز سنت یا در برابر آن: انسان‌شناسی توسعه‌نیافتگی و واگیره پیشرفت پایدار و همه‌سویه فرادادی و فتوتی در ایران، تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.
- فرهادی، مرتضی (۱۳۹۷) انسان‌شناسی یاریگری، سمنان: حبله رود.
- افشارنادری، نادر (۱۳۴۷) مونوگرافی ایل بهمئی، موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران.

- خسروی، خسرو (۱۳۵۷)، جامعه دهقانی در ایران، تهران: انتشارات پیام.
- خسروی، خسرو (۱۳۵۵) جامعه‌شناسی روستایی ایران، تهران: دانشگاه تهران.
- مشونیس، جان (۱۳۹۷) مسائل اجتماعی، ترجمه هوشنگ نایبی، جلد دوم، تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.
- یعقوبی دوست، محمد (۱۳۹۷) جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی معاصر ایران، تهران: جامعه‌شناسان.
- بهرام‌پور، رضا (۱۳۹۷) از ماست که بر ماست؛ نقدی بر رفتارهای اجتماعی ما ایرانیان، تهران: تیسرا.
- جمال‌زاده، محمدعلی (۱۳۴۳) خلیات ما ایرانیان، تهران: انتشارات مجله مسائل ایران.
- ایتزن، دی. استنلی؛ باکازین، ماکزین؛ ایتزن، کلی اسمیت (۱۳۹۶) مسائل اجتماعی از دیدگاه انتقادی، ترجمه هوشنگ نایبی، جلد اول، تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.
- جمعی از نویسندگان (۱۳۹۵) مجموعه مقالات گزارش وضعیت اجتماعی کشور، جلد اول، تهران: شورای اجتماعی کشور؛ پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری.
- جمعی از نویسندگان (۱۳۹۵) مجموعه مقالات گزارش وضعیت اجتماعی کشور، جلد دوم، تهران: شورای اجتماعی کشور؛ پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری.
- جمعی از نویسندگان (۱۳۹۵) مجموعه مقالات گزارش وضعیت اجتماعی کشور، جلد سوم، تهران: شورای اجتماعی کشور؛ پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری.
- جواهری، فاطمه (۱۳۹۵) گزارش وضعیت اجتماعی زنان در ایران (۱۳۸۰-۱۳۹۰)، مجموعه مقالات، تهران: نشر نی.
- رابینگتن ارل؛ واینبرگ، مارتین (۱۳۹۲) رویکردهای نظری هفتگانه در بررسی مسائل اجتماعی، ترجمه رحمت‌الله صدیق سروستانی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- عزیزی‌مهر، خیام (۱۳۹۷) مجموعه جستارهایی در ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان، تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.
- گودرزی، محسن (۱۳۸۲) یافته‌های پیمایش در ۲۸ مرکز استان کشور، ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان؛ موج دوم، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر طرح‌های ملی.
- رفیع‌پور، فرامرز (۱۳۷۶) توسعه و تضاد: کوششی در جهت تحلیل علل پیدایش انقلاب اسلامی و مسائل اجتماعی ایران، تهران: دانشگاه شهید بهشتی؛ تهران: شرکت سهامی انتشار (۱۳۹۶).
- رفیع‌پور، فرامرز (۱۳۸۶) سرطان اجتماعی فساد، تهران: شرکت سهامی انتشار.
- حاجی حیدری، حامد (۱۳۹۳) تدارک نظری برای بررسی مسائل اجتماعی-فرهنگی ایران، تهران: جامعه نو
- عشایری، طاها؛ نامیان، فاطمه (۱۳۹۸) مسائل اجتماعی در ایران، هشت پرسش جامعه‌شناختی جامعه ایرانی، تهران: جامعه‌شناسان و روش‌شناسان.
- کاجی، حسین (۱۳۷۸) کیستی ما از نگاه روشنفکران ایرانی، تهران: روزنه.

- صادقی فسایی، سهیلا؛ عرفان‌منش، ایمان (۱۳۹۵) گفتمان‌ها و خانواده ایرانی: جامعه‌شناسی الگوهای خانواده، پس از مناقشه‌های مدرن در ایران، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- تاج‌الدین، محمدباقر (۱۳۹۷) تجدد و ناخرسندی‌های آن در جامعه ایران، تهران: نقد فرهنگ.
- رفیع‌پور، فرامرز (۱۳۷۸) آنومی، یا، آشفتگی اجتماعی: پژوهشی در زمینه پتانسیل آنومی در شهر تهران، تهران: صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران (سروش)
- نراقی، حسن (۱۳۸۵) چرا در مانده‌ایم؟ جامعه‌شناسی خودمانی، تهران: اختران.
- زیباکلام، صادق (۱۳۷۳) ما چگونه ما شدیم؟ ریشه‌یابی علل عقب‌ماندگی در ایران، تهران: روزنه.
- رضاقلی، علی (۱۳۷۷) جامعه‌شناسی نخبه‌کشی، تهران: نشر نی.

دروس پیش نیاز:	نظری ■	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی دفاع مقدس Sociology of Holy Defense
	عملی □	تخصصی-الزامی	تعداد ساعت: ۳۲	
---	کنفرانس کلاسی ■	روش یاددهی- یادگیری: کلاس درس ■		
	سمینار □	بازدید/ سفر علمی □ کارگاه □		

اهداف درس:

جامعه‌شناسی جنگ و دفاع مقدس، دو هدف عمده اما به هم پیوسته را در بر دارد. یعنی از سویی آشنا کردن دانشجویان با چیستی جامعه‌شناسی جنگ، جهاد و زمینه‌های اجتماعی و فکری این حوزه و از سوی دیگر، تمرکز بر هشت سال دفاع مقدس به عنوان یکی از مهم‌ترین و اثرگذارترین پدیده‌های اجتماعی دوران معاصر در ایران. از این رو هدف اول آشنایی دانشجویان با مبانی و کلیات جامعه‌شناسی جنگ و جهاد، سیر تحولات اندیشه‌های دینی، اجتماعی و فلسفی درباره‌ی جنگ و جهاد، گونه‌شناسی جنگ‌ها، بازنمایی جنگ در آثار هنری و افکار اجتماعی را پی می‌گیرد و هدف دوم معرفی روند تاریخی دفاع مقدس، نیروهای اجتماعی دخیل در این جنگ، نقش رهبری، ارزش‌های جهاد و شهادت، فضاها و بازنمایی و تاثیر دفاع مقدس در گفتمان‌های علوم اجتماعی را شامل می‌شود.

سرفصل درس:

بخش اول: جامعه‌شناسی جنگ

۱. آشنایی با مبانی، کلیات و مفهوم‌شناسی جامعه‌شناسی جنگ:
 - تعریف جنگ، تمایز جنگ با ستیز و رقابت
 - علل و اهداف پیدایش جنگ، ویژگی‌های جنگ
 - تعریف جامعه‌شناسی جنگ و پیشینه‌ی آن
 - تعریف جهاد و اقسام آن از دیدگاه اسلام
۲. بررسی تاریخی سیر تحولات اندیشه‌ی جنگ در ایران و جهان
 - جنگ در اندیشه و اساطیر یونان باستان (با تاکید بر ایلید و اودیسه هومر) و اساطیر ایران باستان (با تاکید بر شاهنامه فردوسی و فتوت نامه ها)
 - جنگ و جهاد در سنت اسلامی و مسلمین (با تاکید بر جنگ‌های پیامبر(ص)، امام علی(ع) و خلفای سه گانه)
۳. بررسی اندیشه‌های فلسفی و جامعه‌شناختی درباره‌ی جنگ:
 - فیلسوفان اروپایی (افلاطون و ارسطو، هابز، هگل، نیچه، کلازوتس و...)
 - متفکرین مسلمان (فارابی، ابن خلدون و طوسی و...)
 - دیدگاه‌های ساختی کارکردی (کنت، اسپنسر، دورکیم، وبر، پارسونز و...)
 - دیدگاه‌های تضادگرایانه (مارکس، گرامشی، فرانکفورتی‌ها و...)

۴. گونه‌شناسی تحولات تاریخی جنگ‌ها در جهان با تأکید بر جنگ‌های باستانی، اسلام، اروپای پیشا مدرن، ایران دوران اسلامی و جنگ‌های جهانی، جنگ‌های مدرن (جنگ نرم، سایبری، بیو تکنولوژی و ...)
۵. جهانی شدن و جنگ (جنگ‌های داخلی، منابع کمیاب و جنگ، جنگ نرم، جنگ‌های جدید سایبری)
۶. آشنایی با ویژگی‌های قوم شناختی جنگ در ایران
 - مقایسه جنگ در منش ملی ایرانیان با دیگر کشورها
 - مقایسه مناسک و آیین جنگ در فرهنگ ایرانی با دیگر فرهنگ‌ها
 - جنگ و هنر (تجلی جنگ در هنر معماری، نقاشی، سینما و ..)
۷. انسان شناسی اجتماعی جنگ
۸. آشنایی با کارکردها و پیامدهای اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و هویتی جنگ و جهاد
۹. بررسی و تحلیل بازنمایی و روایت جنگ در ادبیات (داستان، شعر و رمان و...) در فرهنگ‌های گوناگون جهان
۱۰. کارکردها و آثار جنگ بر جامعه (اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، جغرافیایی و ...)

▪ بخش دوم: جامعه شناسی دفاع مقدس

۱. مروری تاریخی بر هشت سال دفاع مقدس (زمینه سازی، اهداف و علل آغاز جنگ علیه ایران)
۲. پدیدار شناسی ارزش‌ها و کنش‌های مرتبط با جهاد و شهادت در دفاع مقدس (مفهوم شهادت از منظر جامعه شناختی)
۳. جامعه شناسی نقش رهبری در پیشبرد دفاع مقدس (راهبرد امام در خصوص جنگ: مقاومت مردمی، متوقف کردن متجاوز، تنبیه متجاوز و ...)
۴. جامعه شناسی نقش و اثرگذاری سازمان‌ها و نیروهای اجتماعی در پیشبرد دفاع مقدس:
 - بسیج، ارتش، سپاه
 - مشارکت مردمی و دفاع مقدس)
 - نیروهای سیاسی و نخبگان
 - قومیت‌های ایرانی
 - زنان
۵. جامعه شناسی جایگاه رزمندگان، جانبازان و اسرا و خانواده‌های شهدا در فضای فرهنگی سیاسی پس از جنگ در ایران
۶. تحلیل روایت و نشانه‌شناسی جنگ/ دفاع مقدس در شاخه‌های مختلف هنری:
 - روایت جنگ/دفاع مقدس در مستند و سینمای ایران (با تأکید بر مرتضی آوینی و ابراهیم حاتمی کیا)
 - روایت جنگ/دفاع مقدس در شعر و ادبیات داستانی ایران
 - روایت جنگ/دفاع مقدس در هنرهای تجسمی در ایران
 - نسبت خاطره و داستان در روایت جنگ/دفاع مقدس در ایران
۷. فضاهای روایتی دفاع مقدس:
 - جامعه شناسی کاروان‌های راهیان نور
 - جامعه شناسی مزارات شهدا و موزه‌های جنگ و شهدا در ایران
 - جامعه شناسی جلسات خاطره گویی دفاع مقدس

- نقد و ریشه یابی ادبیات ضد جنگ در ایران
۸. نسبت شناسی دفاع مقدس و علوم انسانی در ایران و جهان
 ۹. عوامل پیروزی ایران در دفاع مقدس (رهبری، فرماندهی و مدیریت دفاع مقدس، فرهنگ جهاد و ایثار و شهادت، اسطوره‌های دفاع مقدس ، وحدت ملی و پشتیبانی مردمی)
 ۱۰. نتایج و دستاوردهای دفاع مقدس
 ۱۱. مسائل اجتماعی پس از دفاع مقدس در ایران
 ۱۲. نقش و جایگاه اجتماعی مدافعان حرم

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

○ منابع مکتوب تاریخی:

- ✓ قران کریم
- ✓ اصول کافی
- ✓ شاهنامه فردوسی
- ✓ ایلید و اودیسه هومر
- ✓ صحیفه امام و وصیت نامه سیاسی الهی امام خمینی
- ✓ فتوت نامه سلطانی
- ✓ عهد عتیق و جدید

سایر منابع علمی:

- ✓ ابن خلدون. (۱۳۹۵) مقدمه. ترجمه‌ی محمد پروین گنابادی. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- ✓ ادیبی، حسین. (۱۳۷۹) جامعه شناسی جنگ و نیروهای نظامی. تهران: انتشارات سمت.
- ✓ ادیبی سده، مهدی. (۱۳۸۸) جامعه شناسی جنگ و نیروهای نظامی، اصفهان-نشر دانشگاه اصفهان.
- ✓ بروک، لوتار و دیگران. (۱۳۹۵) دولت‌های شکننده: جامعه‌شناسی جنگ و منازعه در دنیای مدرن. ترجمه احمد رشیدی. تهران: انتشارات امیرکبیر.
- ✓ بنی لوحی، سیدعلی. (۱۳۷۸) مبانی دفاع از دیدگاه امام خمینی (ره) در دفاع مقدس با تحلیل مقایسه ای. موسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر.
- ✓ بوتول، گاستون. (۱۳۹۱) جامعه شناسی جنگ. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.

- ✓ بوتول، گاستون. (۱۳۹۵) *جامعه شناسی صلح*. تهران: انتشارات جامعه شناسان.
- ✓ تافلر، الوین (۱۳۷۵) *جنگ، ضد جنگ*. ترجمه شهیندخت خوارزمی. تهران: نشر سیمرغ.
- ✓ شایان مهر، علیرضا (۱۳۹۱) *جامعه شناسی جنگ*. تهران: جامعه شناسان.
- ✓ جمشیدی، فرانک. (۱۳۹۵) *اندیشیدن جنگ، جنگ اندیشیدن*. تهران: انتشارات سوره مهر.
- ✓ جمشیدی، فرانک. (۱۳۹۳) *بازاندیشی انتقادی*. تهران: انتشارات سوره مهر.
- ✓ جهاننگلو، رامین (۱۳۶۸) *انقلاب فرانسه و جنگ از دیدگاه هگل*. تهران: انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی.
- ✓ درودیان، محمد (۱۳۷۹) *خونین شهر تا خرمشهر*. سیری در جنگ ایران و عراق. مرکز مطالعات سپاه.
- ✓ رانيسمان سراستيون (۱۳۸۷) *تاریخ جنگ‌های صلیبی*. ترجمه منوچهر کاشف. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی
- ✓ سنگری محمدرضا (۱۳۹۲) *نقد و بررسی ادبیات منظوم دفاع مقدس: آفاق شعر دفاع مقدس و ویژگی‌های کلی شعر دفاع مقدس*. تهران: انتشارات پالیزان.
- ✓ سنگری، محمد رضا. (۱۳۹۲) *ساحت‌های مطالعاتی ادبیات انقلاب اسلامی و دفاع مقدس*. تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- ✓ شاکری، احمد. (۱۳۹۶) *جستاری در اصطلاح شناسی و مبانی ادبیات داستانی دفاع مقدس*. تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- ✓ کمبری، علیرضا. (۱۳۹۳) *اثر نشان*. تهران: انتشارات سوره مهر.
- ✓ کمبری، علیرضا. (۱۳۹۶) *پویه‌های پایداری*. تهران: انتشارات سوره مهر.
- ✓ معدنی سعید (۱۳۸۴) *جامعه شناسی سینمای دفاع مقدس*. تهران: انتشارات بهمن برنا.
- ✓ منصوری لاریجانی، اسماعیل (۱۳۸۰) *آشنایی با دفاع مقدس ویژه دانشجویان سراسر کشور*. اسلیمی.
- ✓ میشل، هانری. (۱۳۶۰) *جنگ جهانی دوم*. ترجمه عباس آگاهی. مشهد: آستان قدس رضوی.
- ✓ میرکازمی، محمد. (۱۳۸۹) *مجموعه مقالات دوازدهمین جشنواره کتاب سال دفاع مقدس*. تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس.
- ✓ ولایتی، علی اکبر (۱۳۷۶) *تاریخ سیاسی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران*. دفتر نشر فرهنگ اسلامی. (۲۷)

دروس پیش نیاز: مبانی جمعیت‌شناسی	نظری ■	نوع واحد: تخصصی - الزامی	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	مسائل و سیاست‌های جمعیتی ایران Demographical Problems and politics of Iran
	عملی □	روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □		

اهداف درس:

هدف این درس شناخت و تحلیل مسائل و سیاست‌های جمعیتی با تاکید بر ایران است. در این راستا، ابتدا به ارائه تعاریف و رویکردهای مختلف تحلیل مسائل جمعیتی پرداخته، سپس مسائل و چالشهای جمعیتی کشور بحث و بررسی می‌شود، در نهایت سیاستها و برنامه های جمعیتی برای پاسخ و تعدیل مسائل جمعیتی معرفی خواهد شد. از دانشجویان انتظار می‌رود که در این درس با مسائل و چالشهای جمعیتی ایران و تحلیل آنها و همچنین سیاستها و برنامه‌های جمعیتی آشنا شوند.

سرفصل درس:

- مقدمه و معرفی درس
- تعاریف و رویکردهای تحلیلی مسائل اجتماعی - جمعیتی
- تحلیل جامعه‌شناختی مسئله جمعیت
- روند تحولات و آینده جمعیتی ایران
- مسئله باروری پایین و کم فرزندآوری در ایران
- سقط جنین، ناباروری و کنترل بارداری و آینده جمعیت
- مسائل و چالش‌های نوپدید در حوزه سلامت در ایران
- تغییرات ساختار سنی، تورم جوانی و پنجره جمعیتی در ایران: چالشها و فرصتها
- مسئله ازدواج و تشکیل خانواده در ایران
- مسئله طلاق در ایران
- نابرابری‌های منطقه‌ای و مهاجرت‌های داخلی در ایران با تاکید بر مناطق مرزی
- مهاجرت‌های بین‌المللی در ایران (مهاجران خارجی در ایران و ایرانیان در خارج از کشور) و مسائل مرتبط با آن
- سالخوردگی جمعیت و مسائل سالمندان در ایران
- مروری بر سیاست های جمعیتی جهان
- مروری بر سیاست‌های جمعیتی در ایران
- سیاست‌های کلی جمعیت، ابلاغی مقام معظم رهبری
- قوانین و برنامه های جدید جمعیتی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*		*

برخی از منابع مفید:

- ✓ افشارکهن، جواد و رسول صادقی (۱۳۸۵). تعامل جمعیت و نظام اجتماعی: رویکردی جامعه‌شناختی به مسئله جمعیت، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، شماره ۲، صص ۲۱۵-۱۹۵.
- ✓ رهبر معظم انقلاب (۳۰ اردیبهشت ۱۳۹۳). "سیاست‌های کلی جمعیت"،
<http://www.leader.ir/fa/content/11847>
- ✓ سرایی، حسن، (۱۳۹۴). بازتولید جمعیت ایران: وضع موجود و ملاحظاتی در باره سیاست‌گذاری، *فصلنامه علوم اجتماعی*، شماره ۶۸، صص: ۳۴-۱.
- صادق http://qjss.atu.ac.ir/article_1279_8b0e24fd3698fe19ec30cdda93d733ce.pdf
ی، رسول (۱۳۸۸). جمعیت و توسعه در ایران: ابعاد و چالش‌ها، تهران: انتشارات مرکز مطالعات و پژوهش‌های جمعیتی آسیا و اقیانوسیه.
- ✓ صادقی، رسول (۱۳۹۱). تغییرات ساختار سنی و ظهور پدیده پنجره جمعیتی در ایران: پیامدهای اقتصادی و الزامات سیاستی، فصلنامه مطالعات راهبردی زنان، شماره ۵۵ (بهار)، صص ۱۵۰-۹۵.
- ✓ عباسی‌شوازی، محمدجلال، رسول صادقی و میمنت حسینی‌چاوشی (۱۳۹۷). پنجره جمعیتی و بازار کار در ایران: فرصت‌ها و چالش‌ها، انتشارات وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.
- ✓ عباسی‌شوازی، محمدجلال، و همکاران (۱۳۹۶). تحولات و وضعیت جمعیت در جمهوری اسلامی ایران، مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری و موسسه مطالعات جمعیتی کشور (ویراست دوم).
- ✓ مای، جان اف (۱۳۹۹). سیاست‌های جمعیتی جهان، ترجمه یعقوب فروتن، ۱۳۹۷، تهران: انتشارات موسسه مطالعات و مدیریت جامع و تخصصی جمعیت کشور.
- ✓ مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۹). طرح جوانی جمعیت و حمایت از خانواده.
- ✓ مرکز آمار ایران (۱۳۹۷). *شاخص‌های سلامت و جمعیت*، تهران: مرکز آمار ایران.
https://www.amar.org.ir/Portals/0/Files/fulltext/1395/N_shJvSIRI_95.pdf
- ✓ میرزایی، محمد (۱۳۸۴). جمعیت و توسعه با تاکید بر ایران، ده مقاله، تهران: انتشارات مرکز مطالعات و پژوهش‌های جمعیتی آسیا و اقیانوسیه.

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی - الزامی	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	جامعه‌شناسی استعمار نو و مقاومت Sociology of Neo-Colonialism and Resistance
	عملی □	روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □		

اهداف درس:

فرهنگ تمدن مدرن فرهنگ سلطه است. با مبنا قرار دادن مکتب انسان‌گرائی و سکولاریسم. انسان به جای اشرف مخلوقات، اشرف موجودات تلقی شد و حق پیدا کرد تا سلطه خود را بر هر موجود دیگری، حتی انسان‌هایی که او آنان را در جریان تکامل، پائین‌تر از خود می‌داند (مانند سیاه‌پوستان) بگستراند. این مشی موجب پدیده‌های استعمار و استثمار در جهان در قرن ۱۹ و ادامه آن در قرن ۲۰ و ۲۱ شده است. در سال ۱۹۷۹ انقلاب اسلامی با مبنای خدا باوری شکل گرفت و با شعار انسان‌اشرف مخلوقات است در راستای احیاء فرهنگ عدالت محور قیام کرد. این حرکت در مقابل ظلم‌های صورت گرفته از جانب معتقدین به تمدن مدرن ایستاد. در اثر دنباله روی از ایران اسلامی مسلمانان جهان در برخی از کشورهای اسلامی و برخی آزادگان در دیگر کشورهای جهان سر برآورده و در مقابل استعمار نو به مقاومت پرداخته‌اند. در این درس جریان به وجود آمدن فرهنگ و جامعه سلطه‌گر و نحوه آغاز و بروز مقاومت در مقابل آن از منظر جامعه‌شناسی بحث می‌شود.

سر فصل درس:

- رنسانس و گسترش مکتب‌های انسان‌گرائی و سکولاریسم.
- جدا شدن دین از دولت و ایجاد فرهنگ بر اساس دو مکتب فوق در کشورهای اروپائی.
- گسترش فرهنگ سلطه در سه بخش ارزش‌ها و اخلاق، علم و معرفت و سبک زندگی.
- ادوار استعمار و اقسام آن: کلاسیک، نو و فرانو.
- جریان‌های استعماری در قرن نوزدهم با توجه به سه بخش فوق.
- جریان‌های استعماری و استثمار در قرن بیستم.
- مقاومت‌های اولیه در مقابل استعمار و استثمار از جانب مکاتب سوسیالیستی و کمونیستی.
- سرنوشت حرکت‌های سوسیالیستی و کمونیستی در جهان.
- انقلاب اسلامی به عنوان حرکتی نو در مقابل استعمار نو.
- گسترش اندیشه‌های اسلامی در منطقه غرب آسیا و شکل‌گیری جنبش مقاومت.
- مقابله با گسترش اسلامی در شکل جنبش‌های بنیادگرا مانند طالبان و القاعده و داعش.
- وضعیت جنبش مقاومت در امروز.
- آینده استعمار و جنبش مقاومت.

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ موسی نجفی (۱۳۹۰) تمدن برتر، نظریه تمدنی بیداری اسلامی و طرح عالم دینی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، بنیاد فرهنگی تاریخی مشروطه اصفهان
- ✓ جمعی از نویسندگان [به کوشش: همایون، محمدهادی و همکاران] (۱۳۹۹) *افول و زوال ایالات متحده آمریکا: دیدگاه‌ها و راهبردها*، تهران: دانشگاه امام صادق (ع)
- ✓ بابی، سعید (۱۳۷۹) *هراس بنیادین: اروپامداری و ظهور اسلام گرایی*، ترجمه غلامرضا جمشیدیها و موسی عنبری، تهران: دانشگاه تهران
- ✓ جمشیدیها، غلامرضا و قربی، سید محمدجواد (۱۳۹۹) *ماهیت و عملکرد استکبار جهانی از منظر امام خمینی (ره)*، قم: دانشگاه باقرالعلوم (ع)
- ✓ محمدی، علی (۱۳۸۷) *جهانی شدن و استعمار دوباره: موردشناسی کشورهای اسلامی در قرن بیست و یکم*، تهران: نی
- ✓ عاملی، سید سعیدرضا (۱۳۹۳) *مطالعات انتقادی استعمار مجازی آمریکا*، تهران: امیرکبیر
- ✓ سعید، ادوارد (۱۳۸۲) *فرهنگ و امپریالیسم*، ترجمه اکبر افسری، تهران: مرکز گفت و گوی تمدن‌ها و توس

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی - انتخابی (۱)	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	جامعه‌شناسی انقلاب با تأکید بر انقلاب اسلامی ایران Sociology of revolution with emphasis on Iran's Islamic Revolution
	عملی □	روش یاددهی - یادگیری: کلاس درس ■ بازدید/ سفر علمی □ کارگاه □ کنفرانس کلاسی ■ سمینار □		

اهداف درس:

انقلاب، به عنوان یکی از اشکال جنبش‌های اجتماعی که عموماً با تغییرات ساختاری سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی همراه است، در تاریخ جهان مدرن و همچنین در تاریخ معاصر ایران از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد. از این رو دانشجویان در این درس باید در وهله‌ی اول تفاوت انقلاب با سایر جنبش‌ها و تغییرات اجتماعی نظیر اعتراضات اجتماعی و کودتا را شناخته و سپس با مهم‌ترین نظریه‌های جامعه‌شناختی برای تبیین وقوع انقلاب، فرایندهای انقلابی و پیامدهای انقلاب آشنایی حاصل کنند. مطالعه‌ی انضمامی انقلاب‌های برجسته‌ی جهان نظیر انقلاب فرانسه، انقلاب روسیه و انقلاب اسلامی ایران به تعمیق مطالب آموخته شده می‌افزاید. بررسی علل و عوامل ساختاری وقوع انقلاب ایران، نقش رهبری انقلابی، گفتمان‌های انقلابی و کنش‌های انقلابی از دیگر اهداف این درس محسوب می‌گردد.

سرفصل درس:

- آشنایی با تعاریف انقلاب: بررسی وجوه اشتراک و افتراق انقلاب‌ها با سایر تحولات اجتماعی مانند شورش، کودتا و جنبش اجتماعی و شناخت انقلاب اسلامی ایران در این تعاریف
- بررسی تاریخی انقلاب‌های مهم جهان در دوران مدرن (با تأکید بر انقلاب فرانسه، انقلاب انگلیس و انقلاب روسیه) به مثابه بسترهای شکل‌گیری نظریه‌های تبیین‌کننده‌ی انقلاب
- مقایسه‌ی تطبیقی و نقد نظریه‌های کارکردگرایانه و تضادگرایانه‌ی انقلاب
- روان‌شناسی اجتماعی و تبیین انقلاب‌ها: نقد و بررسی نظریه‌ی سرکوب غرائز سوروکین، نظریه‌ی توقعات فرآیندهی دیویس و نظریه‌ی جامعه‌ی توده‌وار آرنت.
- آشنایی با نظریه‌های سیاسی وقوع انقلاب‌ها: نظریه نهادمندی ساموئل هانتینگتون و چارلز تیلی
- معرفت‌شناسی تقسیم‌بندی و نقد نظریه‌های انقلاب و برساخت الگوهای موجود در آن‌ها با توجه به وجوه پیامدی و فرآیندی نظریات انقلاب
- ویژگی‌های انقلاب‌های مدرن (رنگی)، علل، فرایند بسیج و مراحل تحول آنها
- کارکردها و پیامدهای انقلاب‌ها (اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی) با تأکید بر انقلاب اسلامی ایران
- بررسی نقش فرایندهای فراملی و جنبش‌های جهانی پسا استعماری در شناخت و تبیین فرایندها و پیامدهای انقلاب اسلامی ایران
- جایگاه انقلاب اسلامی ایران و مولفه‌های منحصر به فرد این انقلاب در تطورات معرفتی نظریه‌های جامعه‌شناختی انقلاب

- بررسی جایگاه مولفه‌ها و ارزش‌های هویتی فرهنگی در تبیین انقلاب اسلامی ایران
- بررسی جایگاه گفتمان بازگشت به خویشتن، هویت دینی و ارزش‌های اسلامی در تحلیل و تبیین انقلاب اسلامی ایران
- عکس‌العمل کشورهای استعمارگر بر علیه انقلاب اسلامی ایران

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ استوار، مجید. (۱۳۵۲) *انقلاب اسلامی و نبرد نمادها*. تهران: نگاه معاصر.
- ✓ برینتون، کرین (۱۳۸۲) کالبد شکافی چهار انقلاب. ترجمه محسن ثلاثی. تهران، نشر نو.
- ✓ بشیریه، حسین (۱۳۸۷) *انقلاب و بسیج سیاسی*. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ پارسانیا، حمید (۱۳۷۶) حدیث پیمان، پژوهشی در انقلاب اسلامی ایران. تهران، دفتر نشر معارف.
- ✓ پناهی، محمد حسین (۱۳۸۹) *نظریه‌های انقلاب: وقوع، فرآیند و پیامدها*. تهران: انتشارات سمت.
- ✓ تیلور، استن (۱۳۸۸) *علوم اجتماعی و انقلاب‌ها*، ترجمه: علی مرشدی زاد، تهران: دانشگاه شاهد.
- ✓ جانسون، چالمرز (۱۳۷۳) *تحول انقلابی*، ترجمه حمید الیاسی. تهران، امیرکبیر
- ✓ زاهد زاهدانی، سعید (۱۳۸۹) *جنبش‌های سیاسی معاصر ایران*. قم، طاها
- ✓ زاهد زاهدانی، سعید (۱۳۸۹) *جنبش‌های اجتماعی ایران*. چاپ دوم. تهران، سروش.
- ✓ فورن، جان (۱۳۸۲) *نظریه پردازی انقلاب‌ها*، ترجمه‌ی فرهنگ ارشاد. تهران، نشر نی.
- ✓ کوهن، آوین استنفورد (۱۳۸۷) *تئوری‌های انقلاب*. ترجمه: علیرضا طیب، تهران: نشر قومس.
- ✓ گلدستون، جک و فورن، جان (۱۳۹۰) *گونه‌شناسی نظریه‌های انقلاب*، ترجمه هومن نیری و خرم بقایی، تهران: رخداد نو.
- ✓ گلدستون، جگ (۱۳۸۵) *مطالعاتی نظری، تطبیقی و تاریخی در باب انقلاب‌ها*، ترجمه محمد تقی دلفروز. تهران: کویر.
- ✓ محمدی، منوچهر (۱۳۷۴) *مقایسه انقلاب اسلامی ایران با انقلاب روسیه و فرانسه*. تهران، امیرکبیر.
- ✓ محمدی، منوچهر (۱۳۷۳) *تحلیلی بر انقلاب اسلامی ایران*. تهران، امیرکبیر.
- ✓ کچویان، حسین (۱۳۹۱) *انقلاب اسلامی ایران و انفتاح تاریخ*، تهران: سوره مهر
- ✓ ملکوتیان، مصطفی (۱۳۸۷) *بازخوانی علل وقوع انقلاب اسلامی در سپهر نظریه‌پردازی‌ها*، تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

- ✓ جمشیدی، مهدی (۱۳۹۰) بنیادهای اجتماعی وقوع انقلاب اسلامی در نظریه علامه مرتضی مطهری، تهران: دانشگاه امام صادق ع
- ✓ جمشیدی، مهدی (۱۳۹۹) درخشش عهد قدسی، تهران: موسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر
- ✓ کدی، نیکی (۱۳۸۱) ریشه های انقلاب ایران، ترجمه عبدالرحیم گواهی، تهران: فرهنگ اسلامی

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی - انتخابی (۱)	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	جامعه‌شناسی و ادبیات فارسی Sociology and Persian Literature
	عملی □	روش یاددهی - یادگیری: کلاس درس ■ بازدید/ سفر علمی □ کارگاه □ کنفرانس کلاسی □ سمینار □		

اهداف درس:

علم جامعه‌شناسی علمی بسیار گسترده و فراگیر است و هر موضوعی که در معرض زندگی جمعی انسان‌ها قرار گرفته باشد را می‌تواند تحلیل و تحقیق علمی نماید. برخی از موضوعات خود پدیده اجتماعی هستند. زبان که سرمنشأ ادبیات است خود پدیده‌ای اجتماعی است. ادبیات هم محصول مراودات مکتوب هنرمندانه اجتماعی انسان‌های متکلم به یک زبان خاص است. ادبیات از آنجا که از صور خیال استفاده می‌کند خود یک هنر است. هر هنر دارای سه بعد فرم، محتوا و ذوق است. پرداختن به محتواهای اجتماعی ادبی می‌توان ما را به جامعه‌شناسی در ادبیات رهنمون شود. بنابراین برای پرداختن به جامعه‌شناسی هر نوع از ادبیات منجمله ادبیات فارسی لازم است در مورد جامعه‌شناسی، جامعه‌شناسی هنر و ادبیات فارسی به عنوان یک پدیده اجتماعی گفتگو شود. این درس ضمن معرفی علم جامعه‌شناسی به عنوان یک علم شامل بر پدیده‌های اجتماعی به جامعه‌شناسی هنر می‌پردازد و ادبیات را به عنوان یک هنر جمعی معرفی می‌کند. در این درس لازم است تا به ادبیات فارسی به عنوان یک پدیده اجتماعی نگاه شود. از این رو تاریخ ادبیات فارسی و علل اجتماعی بروز و ظهور و تغییرات آن با توجه به زمینه اجتماعی هر دوره مورد بحث قرار می‌گیرد. محتواهای اجتماعی هر دوره ادبی نیز مورد بررسی می‌باشد. در ادامه پس از بیان ادبیات معاصر و علل بروز و ظهور و تحولات هنری و محتوایی آن، وضعیت اجتماعی ادبیات موجود و افق آینده آن نیز مورد توجه قرار می‌گیرد. متن خوانی با مشارکت استاد و دانشجو به اهداف درس کمک خواهد کرد.

سرفصل درس:

۱. آشنایی مقدماتی با گستره‌های جامعه‌شناسی منجمله هنر و ادبیات.
۲. بیان جامعه‌شناسی هنر و نظریات عمده مربوط به آن (مثل نظریه بورديو، ...).
۳. جامعه‌شناسی ادبیات و نظریه‌های مربوط به آن. (مانند نظریات لوکاچ، لوسین گلدمن، ...)
۴. تفکیک جامعه‌شناسی ادبیات فارسی به مثابه یک هنر و جامعه‌شناسی در ادبیات فارسی به مثابه بیان‌کننده اجتماعیات.
۵. بررسی جامعه‌شناختی (جامعه‌شناسی و جامعه‌شناسی در) ادبیات فارسی با توجه به فرم و محتوا و ذوق در دوران‌های مختلف.
 - ✓ آغاز ادبیات فارسی و علل اجتماعی ظهور آن.
 - ✓ بررسی جامعه‌شناختی ادبیات فارسی در دوره طاهریان، صفاریان و سامانیان.
 - ✓ بررسی جامعه‌شناختی ادبیات فارسی در دوره غزنویان و نقش فردوسی.
 - ✓ بررسی جامعه‌شناختی ادبیات فارسی در دوره سلجوقیان.

- ✓ بررسی جامعه شناختی ادبیات فارسی در دوره مغول و تیمور
 - ✓ بررسی جامعه شناختی ادبیات فارسی در دوره صفویه، زندیه و افشاریه.
 - ✓ بررسی جامعه شناختی ادبیات فارسی در دوره قاجار قبل از انقلاب مشروطه.
 - ✓ بررسی جامعه شناختی ادبیات فارسی در دوره مشروطه تا آخر دوره قاجار.
 - ✓ بررسی جامعه شناختی ادبیات فارسی در دوره پهلوی.
 - ✓ بررسی جامعه شناختی ادبیات فارسی در جمهوری اسلامی ایران.
۶. جمع بندی و بیان هر دو وجه جامعه شناسی ادبیات و جامعه شناسی در ادبیات فارسی دوران معاصر.
۷. افق آینده ادبیات فارسی.
۸. ادبیات به عنوان حامل ارزش ها و بینش های فرهنگی و هویتی ایرانیان

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ راود راد، اعظم (۱۳۹۰) نظریه های جامعه شناسی هنر و ادبیات. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ زاهد زاهدانی، سید سعید، مهدی کاوه (۱۳۹۴) جامعه شناسی هنر، رویکردی نو، شیراز: دانشگاه شیراز.
- ✓ رامین، علی. (۱۳۹۰) جامعه شناسی هنر. تهران: نشر نی.
- ✓ ارشاد، فرهنگ (۱۳۹۱) کند و کاوی در جامعه شناسی ادبیات. تهران: نشر آگه.
- ✓ امین پور، قیصر. (۱۳۸۶) سنت و نوآوری در شعر معاصر. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- ✓ بالایی، کریستف. (۱۳۸۶) پیدایش رمان فارسی. ترجمه ی مهوش قویمی. تهران: انتشارات معین
- ✓ تسلیمی، علی. (۱۳۸۸) گزاره های در ادبیات معاصر ایران. تهران: انتشارات آمه.
- ✓ رهنما، تورج. (۱۳۸۸) جایگاه داستان کوتاه در ادبیات امروز ایران. تهران: نشر اختران.
- ✓ زرافا، میشل. (۱۳۸۶) رمان و واقعیت اجتماعی. ترجمه ی نسرين پروینی. تهران: انتشارات سخن.
- ✓ زرین کوب، عبدالحسین. (۱۳۹۰) سرنی. تهران: انتشارات علمی.
- ✓ سپانلو، محمد علی. (۱۳۸۷) نویسندگان پیشرو ایران. تهران: انتشارات نگاه.
- ✓ شایگان، داریوش (۱۳۹۳). پنج اقلیم حضور. تهران: انتشارات فرهنگ معاصر.
- ✓ شفيعی کدکنی، محمد رضا. (۱۳۸۹) مفلس کیمیا فروش. تهران: انتشارات سخن.
- ✓ شفيعی کدکنی، محمد رضا. (۱۳۹۰) با چراغ و آینه. تهران: انتشارات سخن.
- ✓ میر عابدینی، حسن. (۱۳۸۷) صد سال داستان نویسی ایران. تهران: نشر چشمه.

- ✓ هاشمی، نجمه. (۱۳۹۰) نقد جامعه در آثار داستان نویسان صدر مشروطه. تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
- ✓ یاوری، حورا. (۱۳۸۸) داستان فارسی و سرگذشت مدرنیته در ایران. تهران: انتشارات سخن.

دروس پیش نیاز:	نظری ■	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی پیشرفت و توسعه Sociology of progress and development
	عمل □	تخصصی - انتخابی (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
---	کنفرانس کلاسی □	روش یاددهی - یادگیری : کلاس درس ■	بازدید / سفر علمی □	
	سمینار □	کارگاه □		

اهداف درس :

هدف از این درس آشنا کردن دانشجویان با مفهوم و شرایط و ابزارهای توسعه یافتگی و توسعه نیافتگی در نظریه‌های مهم حوزه‌ی توسعه و الگوهای پیشرفت است. شناخت توانمندی‌ها و تنگناهای نظری به عنوان عوامل تقویت‌کننده و بازدارنده تحقق شرایط مناسب توسعه و پیشرفت از طریق رویکرد مطالعاتی تاریخی - تطبیقی - انتقادی فراهم می‌گردد. به منظور آشنایی با آسیب‌زایی مفهومی توسعه و پیامد وابستگی در شرایط پسااستعماری به ویژه در کشورهای درحال توسعه، فراگیری شاخص‌های الگوی پیشرفت درون‌زا متناسب با شرایط بومی، دینی و استراتژیک کشور در تعامل یا رویارویی با تحولات منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای مورد تاکید است.

به طور کلی، بعد از جهانی دوم که به واسطه آن در اروپا حدود ۵۵ میلیون کشته شدند و تمام صنایع و زیرساخت‌های اقتصاد پیش‌ویران شد، ایالات متحده آمریکا از طریق پیشنهاد طرح مارشال با سرمایه‌های خود به بازسازی اروپا پرداخت. بدین وسیله آمریکا مالک صنایع و در واقع بخش اعظم اقتصاد اروپا گردید. با توجه به این که کشورهای اروپائی دیگر قادر به اداره اقتصادی مستعمره‌های خود نبودند، آمریکا با طرحی شبیه طرح مارشال به سرمایه‌گذاری در کشورهای مستعمره پرداخت. عنوان این طرح را توسعه قرار دادند و کشورهای مشمول آن را کشورهای در حال توسعه خواندند. به این ترتیب آمریکا فعال اصلی اقتصاد و دلار پشتوانه پول جهانی شد. با توجه به این که سیاست‌های توسعه‌مبتنی بر پیگیری منافع سرمایه‌های آمریکائی است، شکل تازه‌ای از استعمار به وجود آمد که به آن استعمارنو گفتند. در سال ۱۳۵۷ مردم ایران بر این نظم شوریدند و انقلاب اسلامی را به وجود آوردند. به دنبال این انقلاب بیداری در کشورهای اسلامی و در جهان ایجاد شد و مخالفت‌ها با سیاست‌های سلطه‌جویانه آمریکا شکل گرفت. در ایران برای رهایی از برنامه‌های توسعه آمریکائی و تدوین برنامه‌های رشد بر اساس مکتب اسلام، به پیشنهاد مقام معظم رهبری به جای عنوان برنامه‌ها یا الگوهای توسعه، برنامه‌ها یا الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت قرار داده شد. در این درس دانشجویان در یک مطالعه تطبیقی با رویکردی جامعه‌شناسانه با برنامه‌های توسعه و برنامه‌های پیشرفت در سه بخش اقتصادی، فرهنگی و سیاسی آشنا خواهند شد.

سرفصل درس :

- مفهوم‌شناسی ادبیات توسعه در حوزه‌ی علوم انسانی، اجتماعی و منابع اسلامی (بررسی تطبیقی - انتقادی مفاهیم توسعه، پیشرفت، تحول، تغییر، رشد و تعالی)
- بررسی تاریخی - تطبیقی - انتقادی شکل‌گیری اندیشه توسعه و نگاه خطی به تاریخ در اروپای مدرن
- وضعیت اقتصاد جهان بعد از جنگ جهانی دوم؛ طرح مارشال و نقش آن در اقتصاد جهانی؛

طرح های توسعه در کشورهای مستعمره اروپا و نتایج سیاسی، فرهنگی و اقتصادی آن؛

تقسیم کشورهای جهان به توسعه یافته و در حال توسعه یا جهان اول، جهان دوم و جهان سوم؛

برنامه های توسعه و آثار سیاسی، فرهنگی و اقتصادی آن در کشور های آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین؛

- بررسی تاریخی - تطبیقی - انتقادی گسترش گفتمان توسعه در کشورهای جهان سوم و تجارب توسعه یافتگی و توسعه نیافتگی و وابستگی در آن ها
- بررسی تطبیقی - انتقادی مکاتب نظری توسعه
 - مکاتب نوسازی، وابستگی و نظام جهانی
 - رابطه ی فرهنگ و توسعه (با تاکید بر آراء وبر و زیمل)
 - رابطه سرمایه داری، توسعه و عدالت اجتماعی
 - دو رویکرد توسعه درونزا و توسعه برونزا با تاکید بر شرایط استراتژیک ایران
 - نقد مفهوم توسعه و صورت بندی نظریه های آن (با تاکید بر آثار مکتب فرانکفورت، والتر بنیامین و میشل فوکو و بودریار)
 - نقد مکاتب و نظریه های توسعه در نظریه های پسا استعماری (با تاکید بر آثار سعید و اسپیواک)
- نقد مبانی و پیامدهای نظریه رایج توسعه از منظر حکمت متعالیه و دیدگاه های اندیشمندان اسلامی با تاکید بر شکوفایی تمدن اسلامی در ایران
- بررسی تطبیقی - انتقادی مبانی و پیامدهای توسعه در ایران (فراز و فرودها و تحولات گفتمان ها، برنامه ها و تجارب توسعه ای در تاریخ تمدن اسلام در ایران)
- نقد نظریه رایج توسعه و پیشنهاد الگوهای اسلامی - ایرانی پیشرفت در آثار متفکران ایرانی با تاکید بر سند الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت
- انقلاب اسلامی و رویکرد آن به رشد؛ پیشرفت در مقابل توسعه؛
- الگو های توسعه و الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ ازکیا، مصطفی (۱۳۹۶) توسعه یافتگی و توسعه نیافتگی روستایی ایران. تهران: اطلاعات.
- ✓ ایمان، محمد تقی و احمد کلاته ساداتی (۱۳۹۷) مقایسه مولفه های پارادایمی در لیبرال دموکراسی و مردم سالاری اسلامی با تاکید بر مفاهیم انسان و آزادی. تهران: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.

- ✓ ایوانس، پیتر. (۱۳۸۲) توسعه یا چپاول: نقش دولت در تحول صنعتی. ترجمه عباس زندباف و عباس مخبر. تهران: طرح نو.
- ✓ بوذری نژاد، یحیی و دیگران. (۱۳۹۵) مبانی انسان‌شناختی پیشرفت در حکمت متعالیه، تهران: نشر الگوی پیشرفت
- ✓ پیت، ریچارد. (۱۳۸۸). نظریه‌های توسعه، ترجمه‌ی مصطفی ازکیا و دیگران. تهران: نشر لویه.
- ✓ تودارو، مایکل. (۱۳۹۱). توسعه اقتصادی در جهان سوم. ترجمه غلامعلی فرجادی. تهران: نشر کوهسار.
- ✓ حسین زاده یزدی و همکاران (۱۳۹۷) علل انحطاط تمدن اسلامی از منظر استاد مطهری. تهران: نشر الگوی پیشرفت.
- ✓ داوری اردکانی، رضا. (۱۳۸۵). درباره‌ی غرب. تهران: نشر هرمس.
- ✓ داوری اردکانی، رضا. (۱۳۸۵). رساله‌ای در باب سنت و تجدید. تهران: نشر ساقی.
- ✓ دوپویی، گزاویه (۱۳۷۴). فرهنگ و توسعه. ترجمه‌ی فاطمه فراهانی و عبدالحمید زرین قلم. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی
- ✓ راکس برو، ایان. (۱۳۷۰). نظریه‌های توسعه نیافتگی، ترجمه مصطفی ازکیا. تهران: نشر توسعه.
- ✓ رجب زاده، احمد. (۱۳۷۸). جامعه‌شناسی توسعه، بررسی تطبیقی ایران و ژاپن. تهران: نشر سلمان.
- ✓ رحیم پور ازغدی، حسن. (۱۳۹۳) عقلانیت، بحثی در مبانی جامعه‌شناسی توسعه. دفتر نشر معارف.
- ✓ رفیع پور، فرامرز (۱۳۸۴) توسعه و تضاد. تهران: سهامی انتشار
- ✓ رووت، مایکل (۱۳۸۹) فلسفه علوم اجتماعی، ترجمه محمد شجاعیان. تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی. (فصل نظریه‌های توسعه)
- ✓ زالی، نادر (۱۳۹۳) آینده پژوهی و برنامه ریزی توسعه منطقه‌ای (با رویکرد الگوی اسلامی – ایرانی پیشرفت). تهران: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- ✓ زاهدی مازندرانی، محمد جواد (۱۳۸۲). توسعه و نابرابری، تهران: انتشارات مازیار.
- ✓ سعید، ادوارد. (۱۳۸۳). شرق شناسی. ترجمه عبدالرحیم گواهی. تهران: نشر فرهنگ اسلامی.
- ✓ سو، الوین. (۱۳۹۴). تغییر اجتماعی و توسعه. ترجمه محمود حبیبی مظاهری. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- ✓ سوزنچی کاشانی، ابراهیم. (۱۳۹۴) بررسی انتقادی سرمایه داری به عنوان الگوی پیشرفت: پارادوکس‌های میان مبانی، وعده‌ها و واقعیت نظام سرمایه داری. تهران: نشر الگوی پیشرفت.
- ✓ شجاعی‌زند، علیرضا. (۱۳۹۳) نقش دین در توسعه، تهران: نشر الگوی پیشرفت.
- ✓ شکیبای فر، علیرضا و همکاران. (۱۳۹۷) تعدیل شاخص توسعه انسانی با رویکرد اسلامی ایرانی پیشرفت. تهران: نشر الگوی پیشرفت.
- ✓ طالب، مهدی و حسن بخشی زاده. (۱۳۹۷) توسعه اسلامی – ایرانی بر مبنای پیوند با ریشه‌های فرهنگی و بومی با تاکید بر اجماع اندیشمندان حوزه و دانشگاه. تهران: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- ✓ طباطبایی، سید جواد. (۱۳۹۳). جدال قدیم و جدید. جلد اول. تهران: انتشارات مینوی خرد.
- ✓ عنبری، موسی. (۱۳۹۳) جامعه‌شناسی توسعه: از اقتصاد تا فرهنگ. تهران: سمت.
- ✓ فرهادی، مرتضی (۱۳۹۷) انسان‌شناسی یاریگری، تهران: حبله رود
- ✓ فیاض، ابراهیم. (۱۳۸۹) مردم‌شناسی دینی توسعه در ایران، تهران: شرکت چاپ و نشر بین الملل
- ✓ گلشنی، مهدی (۱۳۹۵) توسعه پایدار در پرتو جهان بینی اسلامی. تهران: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.

- ✓ مختاریان پور، مجید(۱۳۹۴) پارادایم تعالی جایگزین پارادایم توسعه: ضرورت تحول در چارچوب شاخص گذاری برای پیشرفت. تهران: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- ✓ مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.(۱۳۹۳) واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان؛ به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت، جلد پنجم. تهران: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- ✓ مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.(۱۳۹۷) سند الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت.
- ✓ مطهری، مرتضی (۱۳۷۸) خدمات متقابل اسلام و ایران. تهران: صدرا.
- ✓ موسایی، میثم (۱۳۸۹) دین، توسعه و فرهنگ، تهران: جامعه شناسان.
- ✓ میردال، گونال و دیگران.(۱۳۹۵) تصور عصر پساتوسعه، تهران: ترجمان.
- ✓ نظریور، محمد نقی (۱۳۷۸) ارزش‌ها و توسعه. تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- ✓ یوسفزاده، حسن و محمدعلی نظری (۱۳۹۰) مبانی پیشرفت در اندیشه علامه محمدتقی جعفری. تهران: الگوی پیشرفت.

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	تعداد واحد: ۲	جامعه شناسی جوامع مسلمان Sociology of muslim's societies and communities
	عملی □	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □			

اهداف درس:

این درس، به منظور آشنایی دانشجویان با تحولات اجتماعی و تاریخی «جهان اسلام» تعریف شده است. پس از یک دوره «حیرت» و عقب‌نشینی در مقابل تجدد و نیروهای استعماری آن، مسلمان توانستند بار دیگر هویت دینی و تاریخی خود را بازیابی کرده و اکنون به مثابه یک نیروی بدیل برای غرب ظاهر شوند. در این مسیر مسلمانان از علاوه بر بهره‌گیری از ظرفیت‌های تاریخی و تمدنی خود، از برخی امکان‌های جهان جدید بهره‌برده‌اند، و باید اذعان کرد که «اسلام»، هیچگاه به اندازه دوره مدرن به ویژه در وضع اخیرش که از آن به «عصر جهانی شدن» یاد می‌شود، امکانی برای جهانی بودن نداشته و نیافته است. مفهوم «جهان اسلام»، که اکنون جایگزین «خاورمیانه» شده، محضول همین شرایط تازه و بیش از همه بیانگر موفقیت نیروها و جنبش‌های اسلامی معاصر در تثبیت هویت «اسلامی»‌شان است. البته این وضع تازه، موجب شده تا جهان اسلام ضمن حصول مجدد اشتراک در هسته سخت عقیدتی «اسلامی»، ضمناً واجد تنوع و تکثر فرهنگی شود. از این رو اکنون مهمترین پرسش این است که آیا آن هسته سخت در گردونه خردکننده تلاقی-بازاندیشی فرهنگی‌ها و سنت‌ها، «دود می‌شود و هوا می‌رود»، یا ضمن مقاومت و پایداری، ققنوس‌وار از خاکستر مضاف با مدرنیته سر بر می‌آورد؟ این طرح درس، ضمن شرح و توصیف تحولات معاصر «جهان اسلام»، تلاش می‌کند تا چشم‌اندازی به این آینده داشته باشد. این درس این ظرفیت را دارد که به نحو منضبط نحوه رویارویی جوامع اسلامی با تجدد در مضاف با کشورهای غربی را مورد بحث قرار دهد. علاوه بر اینکه در رابطه با آینده حرکت جوامع مسلمان می‌تواند به سیر حرکت انقلاب اسلامی به سمت تمدن نوین اسلامی و گام دوم انقلاب اسلامی بپردازد.

سرفصل درس:

۱. کلیات: پارادایم شناسی «مطالعات جهان اسلام»
۲. "جهان اسلام" کجاست؟
 - ✓ بررسی جغرافیای فرهنگی و سیاسی
 - ✓ مرور ترکیب جمعیتی و قومی جوامع مسلمان
۳. جهان اسلام در آستانه مواجهه با تجدد: امپراتوری‌های سه‌گانه
۴. مواجهه تاریخی جهان اسلام با غرب جدید:

- ✓ مرحله اول: ظهور "مدرنیته استعماری"
 - افکار پیشگامان اولیه: در تلاقی «علم» و «استعمار»
- ✓ مرحله دوم: ظهور دولت-ملت و بازگشت به ماقبل اسلام
 - عصر ایدئولوژی ها: ناسیونالیسم و مارکسیسم
- ✓ مرحله سوم: تجدیدحیات اسلامی: پیدایی "جنبش های اسلامی"
 - مورد «انقلاب اسلامی»
 - مورد «مساله فلسطین»
- ۵. تحول ساخت سیاسی و الگوهای حکومت داری در کشورهای اسلامی
- ۶. سکولاریزاسیون در جهان اسلام: از اسلام سیاسی تا اسلام اجتماعی
- ۷. مسائل اجتماعی و فرهنگی جهان اسلام: توسعه، آموزش، زنان، نابرابری، شهرنشینی، فساد، جنبش ها، شبکه های اجتماعی،
- ۸. مسائل «اجتماعات اسلامی» در غرب: هویت و شهروندی و طرد و تبعیض و افراطی گری
- ۹. جهان اسلام در «جهان جهانی شده»: از یازده سپتامبر تا پاندمی کرونا
- ۱۰. آینده "جهان اسلام" - آینده "مسلمانان": بررسی امکان «اتحاد اسلامی»

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ احمد، اکبر (۱۳۸۰)، اسلام و پست مدرنیسم، مترجم: فرهاد فرهمندفر، تهران: نشر ثالث؛
- ✓ احمدی، حمید (۱۳۹۰)، سیر تحول جنبش های اسلامی معاصر، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).
- ✓ اسپوزیتو، جان (۱۳۸۹)، جنبش های اسلامی معاصر، مترجم: شجاع احدوند، تهران: نی؛
- ✓ اسپوزیتو، جان (۱۳۹۶)، آینده اسلام، مترجم: مهدی امینی، تهران: ثالث؛
- ✓ اقبال، مظفر (۱۳۹۱)، اسلام و علم، مترجمان: فرشته ناصری و علی آخشینی، مشهد: بنیاد پژوهش های اسلامی؛
- ✓ انتخابی، نادر (۱۳۹۲)، دین و دولت و تجدد در ترکیه، تهران: هرمس؛
- ✓ بیانونی، محمدابوالفتح (۱۳۸۴)، آسیب شناسی جنبش های اسلامی، مترجم: عبدالغنی براهویی، تهران: احسان؛

- ✓ ترنر، برایان (۱۳۸۱)، شرق شناسی، پست مدرنیسم و جهانی شدن، مترجم: محمدرضا تاجیک و غلامرضا کیانی، تهران: فرهنگ گفتمان؛
- ✓ توسلی، غلامعباس و دیگران (۱۳۸۹)، جامعه شناسی کشورهای اسلامی، تهران: نشر جامعه شناسان؛
- ✓ دکمیجان، هرایر (۱۳۸۸)، جنبش های اسلامی معاصر در جهان عرب، مترجم: حمید احمدی، تهران: کیهان؛
- ✓ رمضان، طارق (۱۳۸۷)، مسلمانان غرب و آینده اسلام، مترجم: امیر رضایی، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی؛
- ✓ روآ، الیویه (۱۳۹۳)، اسلام جهانی شده، مترجم: حسن فرشتیان، قم: بوستان کتاب؛
- ✓ سعید، ادوارد (۱۳۷۷)، شرق شناسی، مترجم: عبدالرحیم گواهی، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی؛
- ✓ سعید، بابی (۱۳۷۹)، هراس بنیادین، مترجمان: غلامرضا جمشیدیها و موسی عنبری، تهران: انتشارات دانشگاه تهران؛
- ✓ السید، رضوان (۱۳۸۳)، اسلام سیاسی معاصر در کشاکش هویت و تجدد، مترجم: سیدمجید مرادی، تهران: نشر باز؛
- ✓ صاحبی، محمدجواد (۱۳۹۶)، جنبش های فکری و دینی در جهان اسلامی معاصر، قم: نشر ادیان؛
- ✓ عنایت، حمید (۱۳۸۴)، اندیشه سیاسی در اسلام معاصر، مترجم: بهاءالدین خرمشاهی، تهران: خوارزمی.
- ✓ کچویان، حسین (۱۳۹۱)، انقلاب اسلامی ایران و انفتاح تاریخ، تهران: انتشارات سوره مهر؛
- ✓ مرادی، بهروز (۱۳۸۹)، جامعه شناسی کشورهای اسلامی، تهران: نغمه نواندیش؛
- ✓ موثقی، احمد (۱۳۸۹)، جنبش های اسلامی معاصر، تهران: سمت؛
- ✓ موصللی، احمد (۱۳۸۸)، مبانی نظری بنیادگرایی، مترجم: علیرضا نظری، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی؛
- ✓ یکن، فتحی و رامز طنبور (۱۳۸۷)، جهانی شدن و آینده اسلام، مترجم: مولود مصطفایی، تهران: نشر احسان؛

دروس پیش نیاز: اقتصاد ایران	نظری ■	نوع واحد: تخصصی- انتخابی (۱)	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	جامعه‌شناسی اقتصادی با تأکید بر اقتصاد مقاومتی Economic sociology with regard to the Resisting economy
	عملی □			
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

هدف از این درس آشنا کردن دانشجویان با انواع نظام‌های اقتصادی، اشکال مختلف نظام سرمایه‌داری و تحولات آن در طول زمان است. دانشجویان می‌بایست ضمن آشنایی با روابط متقابل و پیچیده‌ی اقتصاد و جامعه با رویکردهای نظری جامعه‌شناختی در بررسی و تبیین کنش اقتصادی آشنا گردند. در نهایت دانشجویان با ساختار اقتصاد ایران و درک بنیان‌های اجتماعی و فرهنگی نظام اقتصادی در ایران آشنایی حاصل نمایند.

سرفصل درس:

- آشنایی با انواع نظام‌های اقتصادی شامل نظام‌های اقتصادی پیشاسرمایه داری و نظام اقتصادی سرمایه داری و انواع آن
- آشنایی با زمینه‌های تاریخی ظهور علم اقتصاد و شکل‌گیری تدریجی جامعه‌شناسی اقتصادی و تفاوت‌های این دو رشته با یکدیگر
- آشنایی با رویکردهای کلاسیک و نوکلاسیک کنش اقتصادی و نقد آنها
- بررسی جایگاه ارزش‌های اجتماعی و مولفه‌های تمدنی در تحولات اقتصادی با تأکید بر اقتصاد و جامعه‌ی ماکس وبر
- شناخت طبقات اجتماعی، مناسبات حقوقی و تحولات زیربنای اقتصادی در اندیشه‌ی کارل مارکس
- مروری بر جامعه‌شناسی اقتصادی جدید:
 - نظریه حکم شدگی کنش اقتصادی
 - اقتصاد و بازارها به مثابه شبکه (نظریه شبکه)
 - نظریه سرمایه اجتماعی (فعالیت‌های اقتصادی در بافت اجتماعی)
- رابطه‌ی امپریالیسم، جهانی شدن و شکل‌گیری بحران‌های اقتصادی در کشورهای شرقی
- اقتصاد و فرهنگ: بررسی رابطه‌ی هویت ملی و دینی در رشد و تحکیم اقتصاد مقاومتی در ایران
- بررسی رابطه‌ی سبک زندگی با ساختارها و تحولات اقتصادی
- نقد مفاهیم جامعه‌شناسی اقتصادی غربی بر حسب مولفه‌های تاریخی-اجتماعی اقتصاد در ایران

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ اشرف، احمد. (۱۳۵۹) *موانع تاریخی رشد سرمایه‌داری در ایران: دوره‌ی قاجاریه*. تهران: انتشارات زمینه.
- ✓ پولانی، کارل. (۱۳۹۶) *دگرگونی بزرگ، خاستگاه‌های اقتصادی و سیاسی روزگار ما*. ترجمه محمد مالجو. تهران: نشر شیرازه.
- ✓ رزاقی، ابراهیم. (۱۳۹۴) *آشنایی با اقتصاد ایران*. تهران: نشر نی.
- ✓ رزاقی، ابراهیم. (۱۳۹۲) *اقتصاد ایران زمین*. تهران: نشر نی.
- ✓ زیمل، گئورگ. (۱۳۹۷) *فلسفه‌ی پول*. ترجمه‌ی شهناز مسمی پرست. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه.
- ✓ سن، آمارتیا. (۱۳۹۲) *خلاق و اقتصاد*. ترجمه حسن فشارکی. تهران: نشر شیرازه.
- ✓ سوندربرگ، ریچارد. (۱۳۹۶). *ماکس وبر و جامعه‌شناسی اقتصادی*. ترجمه شهین احمدی. تهران: انتشارات دنیای اقتصاد.
- ✓ سوندربرگ، ریچارد. (۱۳۹۵). *جامعه‌شناسی اقتصادی، ساخت اجتماعی و کنش اقتصادی*. ترجمه علی اصغر سعیدی. تهران: انتشارات تیسرا.
- ✓ کاتوزیان، محمد علی همایون. (۱۳۹۵) *اقتصاد سیاسی ایران: از مشروطیت تا پایان سلسله پهلوی*. تهران: نشر مرکز.
- ✓ مارکس، کارل. (۱۳۸۸) *سرمایه*. ترجمه‌ی حسن مرتضوی. تهران: نشر آگه.
- ✓ مارکس، کارل. (۱۳۸۲) *دست‌نوشته‌های اقتصادی و فلسفی ۱۸۴۴*. ترجمه‌ی حسن مرتضوی. تهران: نشر آگه.
- ✓ مولر، جری. (۱۳۹۶) *ذهن و بازار*. ترجمه مهدی نصرالله زاده، تهران: نشر بیدگل.
- ✓ فراهانی فرد، سعید. (۱۳۸۱) *سیاست‌های اقتصادی در اسلام*. تهران: مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر.
- ✓ ولی، عباس. (۱۳۸۰) *ایران پیشا سرمایه‌داری: تاریخ نظری*. تهران: نشر مرکز.

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی- انتخابی (۱)	تعداد واحد: ۲	جامعه شناسی جنبش‌های اسلامی معاصر Sociology of contemporary Islamic movements
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

معرفی و تحلیل ریشه‌ها، ابعاد و پیامدهای اجتماعی نهضت‌های اسلامی جهان اسلام در دوران معاصر در مقابله با استعمار خارجی و استبداد داخلی عمده‌ترین هدف این درس است.

سرفصل درس:

- مواجهه جهان اسلام با استعمار و طرح ایده‌ی بازگشت به تمدن اسلامی
- آغازگران نهضت‌های اسلامی در دوران معاصر (سید جمال الدین اسدآبادی، سید قطب) از منظر جامعه‌شناختی
- نهضت‌های اجتماعی در ایران در دو قرن اخیر (جنبش مشروطیت، انقلاب اسلامی ایران) از منظر جامعه‌شناختی
- جریان بیداری اسلامی در کشورهای عربی (مصر، تونس، لیبی) از منظر جامعه‌شناختی
- آینده‌ی نهضت‌های اسلامی در جهان معاصر از منظر جامعه‌شناختی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*			*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ اسپوزیتو، جان و جان. ا. وال (۱۳۹۰) جنبش‌های اسلامی معاصر (اسلام و دموکراسی). (ترجمه شجاع احمدوند) تهران: نی
- ✓ الگار، حامد و دیگران (۱۳۶۲) نهضت بیدارگری در جهان اسلام. (ترجمه: محمد مهدی مهدی جعفری) تهران: شرکت انتشار
- ✓ خواجه سروی، غلامرضا (۱۳۹۰) بیداری اسلامی در گستره‌ی سیاست جهانی. تهران: دانشگاه امام صادق (ع)
- ✓ د کمجیان، هرایر (۱۳۷۷) جنبش‌های اسلامی معاصر در جهان عرب. ترجمه: حمید احمدی. تهران: کیهان
- ✓ زاهد-زاهدانی، سعید (۱۳۸۹) جنبش‌های اجتماعی معاصر ایران. تهران: سروش
- ✓ طاهر زاده، اصغر (۱۳۸۹) تمدن زایی شیعه. اصفهان: گروه فرهنگی المیزان

- ✓ مسجد جامعی ، محمد(۱۳۸۵) زمینه‌های تفکر سیاسی در قلمرو و تشیع و تسنن. تهران: ادیان
- ✓ مطهری، مرتضی(۱۳۶۰) نهضت‌های اسلامی در صد ساله ی اخیر.م تهران: صدرا
- ✓ منصوری، جواد(۱۳۸۶) جهان اسلام و استعمار فرانو: بیداری اسلامی. تهران: مجمع جهانی اهل بیت
- ✓ نامدار، مظفر(۱۳۷۶) رهیافتی بر مبانی مکتب‌ها و جنبش‌های سیاسی شیعه در صد ساله اخیر. تهران: پژوهشگاه انسانی و مطالعات فرهنگی

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی- انتخابی (۱)	تعداد واحد: ۲	جامعه شناسی محیط زیست Environmental sociology
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی ■ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

هدف این درس آشنایی دانشجویان با مخاطرات زیست محیطی از سه بعد طبیعی، ساختاری و کنشی با تاکید بر نقش جهانی شدن و سیاست گذاری‌های اجتماعی- فرهنگی دولت و سازمان‌های اجتماعی در تخریب یا حفاظت از محیط زیست است. برای نیل به پارادایم طبیعت محور، کسب مهارت دانشجو در آسیب شناسی و مقابله با تفکرات ضد اکولوژیکی و پارادایم معافیت بشر، از طریق آموزش راه کارهای اجتماعی تجربه شده در تاریخ تحولات آموزه‌ها و تفکرات اجتماعی و نیز دیدگاه‌های اسلامی، هدف اصلی این درس است.

سرفصل درس:

- آشنایی اجمالی با انواع مخاطرات و تهدیدهای زیست محیطی در ابعاد طبیعی، ساختاری و کنشی (آلودگی هوا، کاهش سطح جنگل‌ها، فرسایش خاک کشاورزی، گازهای گلخانه‌ای، فاضلاب صنعتی، دفن غیر استاندارد ذباله‌ها و پسماندهای سمی، آفت کش‌ها، استفاده بی رویه از انرژی در منازل، انداختن زباله در پارک‌ها و معابر عمومی، شکار و صید بی رویه، و غیره)
- تاریخچه تحولات دیدگاه‌ها و آموزه‌های زیست محیطی در جهان:
 - دیدگاه‌های زیست محیطی در تمدن‌های خاور میانه‌ای (مصر و بین النهرین)
 - آموزه‌های شرقی مذهبی زیست محیطی (کنفوسیوسی، شینتویی، تائوئیسم و بودایی)
 - آموزه‌های مسیحی و یهودی و زرتشتی زیست محیطی
 - تجربه‌های زیست محیطی فرهنگ‌های سنتی بومیان (بومیان آفریقا، استرالیا و سرخپوستان آمریکا)
- دیدگاه‌های زیست محیطی در منابع اسلامی (قرآن، احادیث، روایات و آراء متفکران و محققان مسلمان)
- بررسی تاریخچه و دیدگاه‌های جامعه شناختی زیست محیطی در غرب (رویکردهای تضادگرا، لیبرالی، تفسیری و برساخت گرایی نظیر توماس هابز، جان لاک، ژان ژاک روسو، توماس مالتوس، داروینیسم اجتماعی، لیبرالیسم و حزب سبز، مارکس، وبر، هابرماس، گیدنز، بک و ..)
- آسیب شناسی محیط زیست:
 - رابطه جهانی شدن و سیاستگذاری‌های اجتماعی - فرهنگی در تخریب محیط زیست
 - رابطه سبک زندگی والگوهای تغذیه‌ای با مخاطرات و تهدیدهای زیست محیطی به ویژه در جوانان
 - دوگانگی اجتماعی اخلاق زیست محیطی و تمایز محیط شخصی از محیط عمومی
 - رابطه سبک زندگی والگوهای تغذیه‌ای با مخاطرات و تهدیدهای زیست محیطی

- سازمان‌ها و نهادهای متولی حفاظت از محیط زیست (سازمان حفاظت از محیط زیست، محیط‌بان و جنگلداری، شیلات، کنترل ترافیک، بهداشت عمومی، توسعه فضای سبز، و غیره)
- شیوه‌های اجتماعی مقابله با مخاطرات زیست محیطی در تحقیقات و تجربه‌های جهانی، فرهنگ عامیانه و سبک زندگی در آموزه‌های اسلامی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ الخشن، حسین احمد. (۱۳۹۵) اسلام و محیط زیست. ترجمه حمیدرضا شیخی. مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی
- ✓ برسون، جان. (۱۳۸۲) اخلاق محیط زیست، مقدمات و مقالات. ترجمه عبدالحسین وهاب زاده. مشهد: جهاد دانشگاهی دانشگاه مشهد
- ✓ بری، جان. (۱۳۸۰) محیط زیست و نظریه‌های اجتماعی. ترجمه نیره توکلی و حسن پویان. تهران: سازمان حفاظت محیط زیست
- ✓ بک، اولریش. (۱۳۸۸) جامعه در مخاطره جهانی. ترجمه محمد رضا مهدی زاده. انتشارات کویر
- ✓ پالمر، جوی. (۱۳۹۰) آموزش محیط زیست در قرن بیست و یکم. ترجمه علی محمد خورشید دوست. تهران: سمت
- ✓ پورخباز، علی رضا. (۱۳۸۱) عمده ترین اشفتگی‌های زیست محیطی قرن حاضر. مشهد: به نشر
- ✓ جوادی آملی، عبدالله. (۱۳۹۴) اسلام و محیط زیست. تحقیق و تنظیم عباس رحیمیان محقق. نشر اسراء
- ✓ دبلیو ساتن، فیلیپ. (۱۳۹۲) درآمدی بر جامعه شناسی محیط زیست. ترجمه صادق صالحی. تهران: سمت
- ✓ دژاردن، جوزف آر. (۱۳۹۶) اخلاق محیط زیست: درآمدی بر فلسفه محیط زیست. ترجمه مهدی کلاهی. تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ✓ فروتن کیا، شهروز و عبدالرضا نواح. (۱۳۹۵) جامعه شناسی محیط زیست. تهران: انتشارات جامعه شناسان
- ✓ فولتر، ریچارد؛ فردریک دنی و عزیزان بهارالدین. (۱۳۹۳) اسلام و محیط زیست. ترجمه محمد خواجه حسینی و سید شهاب الدین معینی الدین. مشهد: انتشارات جهاد دانشگاهی دانشگاه مشهد
- ✓ میلر، جی. تی. (۱۳۹۲) زیستن در محیط زیست. ترجمه مجید مخدوم. تهران: انتشارات دانشگاه تهران
- ✓ وات، کنت. (۱۳۹۳) مبانی محیط زیست. ترجمه عبدالحسین وهابزاده. مشهد: جهاد دانشگاهی دانشگاه مشهد
- ✓ ولایی، عیسی. (۱۳۸۸) اسلام و محیط زیست. نشر دارالفکر
- ✓ هانیگن، جان. (۱۳۹۲) جامعه شناسی محیط زیست. ترجمه انور محمدی، موسی عنبری و میلاد رستمی. تهران: دانشگاه تهران

✓ هراد، استوارت؛ لری بانی؛ میریام دیاموند و جورج آروندیتیس. (۱۳۹۱) روش تحقیق در علوم محیط زیست.
ترجمه اسماعیل صالحی و فرزاد پوراصغر سنگاچین. تهران : موسسه انتشارات دانشگاه تهران

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد: تخصصی- انتخابی(۱)	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	جامعه‌شناسی ایلات و عشایر ایران Sociology of nomadic Societies in Iran
	□ عملی			
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

عمده ترین اهداف درس عبارت اند از:

- آشنایی دانشجویان با ایلات و عشایر و زندگی کوچ‌نشینی، ساختار زندگی و معیشت عشایری و تحولات آن
- نظریه‌های جامعه‌شناسی درباره اقوام و ایلات عشایری
- جایگاه فرهنگی، اجتماعی، سیاسی ایلات و عشایر در تاریخ ایران

سرفصل درس:

- کلیات: تعاریف و مفاهیم کوچ‌نشینی و ایلات و عشایر
 - تعاریف و اصطلاحات
 - شاخص‌های جامعه عشایری
- پیشینه‌ی تاریخی زندگی ایلاتی و عشیره‌ای در ایران
 - عشایر در تاریخ ایران
 - پراکندگی عشایر در پهنه‌ی جغرافیایی ایران
 - شهرهای عشایری
 - جمعیت عشایری
 - شیوه‌های بهره برداری و بررسی نوع معیشت جامعه عشایری (کوچ و اسکان/یکجا نشینی)
- ساختارهای ایلات و عشایر ایران
 - ساختار سیاسی(کدخدا، ریش سفید، سرمال، خانوار)
 - ساختار اجتماعی(ایل، تیره، طایفه و ...)
 - ساختار اقتصادی(تقسیم کار در جامعه‌ی عشایری)
 - ساختار نظامی(خان، میرزا، تفنگچی و ...)
 - ساختار و نظام خویشاوندی
- حاکمیت مرکزی و ایلات و عشایر
 - معرفی برخی از ایلات بزرگ ایران(قشقایی، بختیاری، ترکمن، ایلسون و ...)
 - بررسی مسئله مهاجرت در بین عشایر

- مدرنیته و ایلات و عشایر ایران: سیر تحول
- جایگاه سیاسی، اجتماعی عشایر در ایران معاصر
- رابطه ایلات و عشایر با حکومت مرکزی در ایران معاصر
- نقش ایلات و عشایر پس از انقلاب اسلامی
- نقش عشایر در دفاع مقدس و ..
- میزان و اهمیت اجتماعی تولید در میان عشایر
- چشم انداز آینده ایلات و عشایر ایران

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ ایلات و عشایر (۱۳۶۲) مجموعه مقالات، انتشارات آگاه.
- ✓ امان‌الهی بهاروند، سکندر (۱۳۹۰)، کوچ‌نشینی در ایران: پژوهشی درباره عشایر و ایلات، تهران: آگاه.
- ✓ طبیعی، حشمت‌الله (۱۳۹۵)، مبانی جامعه‌شناسی و مردم‌شناسی ایلات و عشایر، دانشگاه تهران: موسسه انتشارات و چاپ.
- ✓ صفی‌نژاد، جواد (۱۳۹۵)، جامعه‌شناسی ایلات و عشایر ایران، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم.
- ✓ آشفته تهرانی، الف (۱۳۷۶)، جامعه‌شناسی ایلات و عشایر. تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور
- ✓ شهبازی، ع (۱۳۶۹)، مقدمه‌ای بر شناخت ایلات و عشایر. تهران: نشر نی.
- ✓ افشار سیستانی، الف (۱۳۶۸)، ایل‌ها، چادرنشین‌ها و طوایف عشایری ایران. تهران: نشر دانش.
- ✓ Nomads in Post-revolutionary Iran, by Lois Beck, Routledge, 2015.
- ✓ Nomadism in Iran: from Antiquity to the Modern Era, by D.T. Pots, Oxford University Press, 2014.
- ✓ The Nomadic Peoples of Iran, by John Thompson and Richard Tapper, Gardners Books, 2002.
- ✓ Frontier Nomads of Iran, by Richard Tapper, Cambridge University Press, 1997.
- ✓ Nomads of South-Persia: The Basseri Tribe of the Khamesh Confederacy, by Fredrik Barth, Little, Brown & Company, 1961.

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی- انتخابی(۱)	تعداد واحد: ۲	جامعه شناسی صنایع بومی و گردشگری Sociology of Handicrafts and Tourism
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی ■ بازدید/سفر علمی ■ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

عمده ترین اهداف درس عبارت اند از:

- آشنائی با مفاهیم و نظریه های مهم جامعه شناسی گردشگری و صنایع دستی
- آشنائی با زمینه های فرهنگی اجتماعی گردشگری و صنایع دستی
- آشنائی با قابلیت ها و مسائل گردشگری و صنایع دستی در ایران

سرفصل درس:

- مفاهیم اصلی در حوزه مطالعات گردشگری و صنایع دستی
 - نظریه ها و رویکردهای جامعه شناسی گردشگری
 - انواع گردشگری و صنایع دستی
 - تجربه زیارت و گردشگری
 - گردشگری و ارتباطات میان فرهنگی
 - مدیریت گردشگری و صنایع دستی در ایران
 - اقتصاد گردشگری و صنایع دستی در ایران
 - مهمترین مسائل و چالش های گردشگری و صنایع دستی در ایران
 - تجربه های موفق گردشگری در جهان
- پژوهش: انجام یک پروژه کلاسی در یکی از محورهای مورد بحث در کلاس

روش ارزیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*		*		*

برخی از منابع مفید:

- ✓ حبیبی قاسم‌آبادی، امیرنصرت، (۱۳۹۵). جامعه‌شناسی سفر و گردشگری با رویکرد توسعه پایدار، تهران: انتشارات جامعه‌شناسان
- ✓ آپوست ولوپولوس، یورگوس (۱۳۸۴). جامعه‌شناسی گردشگری، ترجمه بی‌ژن شفیعی، رشت: وارسته
- ✓ تیموتی، دالن ج.، (۱۳۹۳). گردشگری خرید (الگوها و رفتار)، ترجمه مهدی سقایی، زهره جوانبخت، مشهد: انتشارات مرنديز
- ✓ نواب‌خش، مهرداد، (۱۳۹۲). جامعه‌شناسی گردشگری شهری: (تاریخ اندیشه و نظریه در جامعه‌شناسی توریسم)، تهران: انتشارات بهمن برنا
- ✓ عظیمی‌هاشمی، م.، اعظم‌کاری، ف.، & شریعتی‌مزیانی، س. (۱۳۹۱). مؤلفه‌های اجتماعی - فرهنگی شهر زیارتی پایدار؛ مورد مطالعه: شهر مشهد. مطالعات اجتماعی ایران، ۱۹-۲۰(۶)، ۱۳۵-۱۶۰.
- ✓ صدیق‌اورعی، غ. (۱۳۹۱). دلایل سفرنکردن برخی از مردم مشهد به عتبات عالیات. مطالعات اجتماعی ایران، ۱۹-۲۰(۶)، ۱۱۳-۱۳۴.

- ✓ Griffiths, M., & In Wiltshier, P. (2019). Managing religious tourism. Wallingford, Oxfordshire ; Boston, MA : CABI.
- ✓ Jamal, T., & Robinson, M. (2012). The SAGE handbook of tourism studies. London : SAGE
- ✓ Díaz, C. E., & García, M. A. (2014). Introduction to Sociology of tourism and leisure. Madrid: OMM.
- ✓ Talos, Ana-Maria, & Brumaru Paul Alexandru. (2012). Sociology of tourism. Anderes Land.
- ✓ Nash, D. (2008). The study of tourism: Anthropological and sociological beginnings. Bingley: Emerald Group.
- ✓ Smith, M., & Duffy, R. (2003). The ethics of tourism development. London: Routledge.
- ✓ In Harman, L. D. (2014). A sociology of pilgrimage: Embodiment, identity, transformation.
- ✓ Scott, N., & Jafari, J. (2010). Tourism in the Muslim world. Bingley: Emerald.
- ✓ Swatos, W. H. (2006). On the road to being there: Studies in pilgrimage and tourism in late modernity. Leiden: Brill.

مجلات علمی پژوهشی داخلی مربوط :

- ✓ دو فصلنامه مطالعات اجتماعی گردشگری [/http://journalitor.ir](http://journalitor.ir)
 - ✓ فصلنامه فرهنگ زیارت <https://www.magiran.com/magazine/4661>
 - ✓ فصلنامه گردشگری شهری [/https://jut.ut.ac.ir](https://jut.ut.ac.ir)
 - ✓ نشریه مطالعات مدیریت گردشگری [/http://tms.atu.ac.ir](http://tms.atu.ac.ir)
 - ✓ فصلنامه برنامه ریزی و توسعه گردشگری [/http://tourismpd.journals.umz.ac.ir](http://tourismpd.journals.umz.ac.ir)
 - ✓ فصلنامه گردشگری علم و فرهنگ <http://journal.usc.ac.ir/jot>
 - مجله پژوهش گردشگری [/http://journal.richt.ir/tr](http://journal.richt.ir/tr)
-

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی- انتخابی(۱)	تعداد واحد: ۲	سیاست های اجتماعی در ایران Social Policies in Iran
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
کنفرانس کلاسی □		کلاس درس ■	روش یاددهی-یادگیری:	
سمینار □		کارگاه ■	بازدید/سفر علمی □	

اهداف درس:

هدف از این درس این است که با چرایی و چگونگی سیاست های اجتماعی که در قالب سیاست های رفاهی در ایران اعمال شده اند آشنا شویم. دانشجویان در این درس با نقش سیاست گذاران اجتماعی در ارتقای عدالت اجتماعی در حوزه های رفاهی اعم از آموزش، فقرزدایی، بهداشت و سلامت و اشتغال آشنا می شوند. دانشجوی رشته جامعه شناسی در این درس یاد می گیرد که چگونه آموخته های ها به خصوص در درس ظرفیت ها و مسائل اجتماعی برای بهبود شرایط اجتماعی به خصوص برای اقشار محروم به کار بندد. بسیاری از سیاست رفاهی در گوشه و کنار جامعه ایرانی بدون توجه به مطالبات و تأثیراتی که دارد با هزینه های گزاف اعمال می شود. دانشجوی کارشناسی جامعه شناسی بصیرت لازم را در این مورد کسب می کند و روش های کارآمدی سازی آنها را یاد می گیرد.

سرفصل درس:

- مفهوم سیاست/ سیاست گذاری اجتماعی و ارتباط آن با سایر رشته های علمی
- اصول و ارزش های سیاست گذاری اجتماعی (برابری، نیاز، حق، مسئولیت، انصاف، عدالت، آزادی، انتخاب، کارآیی)
- مکاتب فکری سیاست گذاری اجتماعی (اسلام، لیبرالیسم، سوسیالیسم، محافظه کاری، سوسیال دموکراسی، راه سوم، فمینیسم، کنفوسیوسیسم، ضدنژادپرستی، محیط زیست گرایی)
- نظام های سیاست گذاری اجتماعی (اسلامی، لیبرال/نئولیبرال، محافظه کار، سوسیالیست، سوسیال دموکرات/نوردیک، راه سوم، کنفوسیوسی)
- سیاست اجتماعی در اسلام
 - وقف؛ خمس و زکات؛ کفارات؛ صدقات؛ دیات؛ هدایا و نذورات
- تاریخ سیاست اجتماعی در ایران
- روش ها و فنون سیاست اجتماعی و سیاست گذاری اجتماعی
- چرخه سیاست گذاری اجتماعی (تدوین، تصویب، اجرا، هماهنگی، نظارت، ارزیاب)
- اقتصاد سیاست گذاری اجتماعی
- فقر، نابرابری و کنار گذاری اجتماعی
- سیاست گذاری اشتغال در ایران

- سیاست‌گذاری آموزش در ایران
- سیاست‌گذاری مسکن در ایران
- سیاست‌گذاری بهداشت و سلامت در ایران
- سیاست‌گذاری خانواده در ایران
- سیاست‌گذاری نظام تأمین اجتماعی در ایران
- سیاست‌گذاری عدالت کیفری در ایران
- گروه‌های هدف سیاست‌گذاری اجتماعی (کودکان، جوانان، سالخوردگان، ایثارگران و معلولان)
- نقش بخش سوم در سیاست‌گذاری اجتماعی (تعاونی‌ها، خیریه‌ها، سازمان‌های داوطلبی)
- بسترهای مردمی سیاست اجتماعی در ایران
- سیاست اجتماعی در میان اقوام ایرانی؛ رویکرد توسعه پایدار
- سیاست اجتماعی در ایران در مقایسه با کشورهای آسیای غربی
- نیازسنجی و امکان‌سنجی و تجزیه و تحلیل سیاست اجتماعی
- توسعه سیاست اجتماعی و سیاست‌گذاری؛ مقدمه‌ای بر به کارگیری اصول و مهارت‌های سیاست‌گذاری اجتماعی و توسعه سیاست اجتماعی
- جایگاه ایران در منطقه و جهان در ابعاد قدرت علمی و غیره
- سیاست‌گذاری اجتماعی در ایران بر اساس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ حسینی، رضا (۱۳۹۵) الگوهای تأمین اجتماعی از دیدگاه اسلام و غرب. پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، تهران.
- ✓ الکاک، پیت و دیگران (در دست چاپ)، درآمدی بر سیاست‌گذاری اجتماعی (ترجمه علی اکبر تاج مزینانی و همکاران)، معاونت پژوهشی دانشگاه امام صادق (ع).
- ✓ بلیک مور، کن (۱۳۸۵)، مقدمه‌ای بر سیاست‌گذاری اجتماعی، ترجمه علی اصغر سعیدی و سعید صادقی جقه، تهران: موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی.
- ✓ تاج‌مزینانی، علی اکبر (۱۳۹۰)، گونه‌شناسی نظام‌های رفاهی در جهان، فصلنامه برنامه ریزی رفاه و توسعه، شماره ۶.

- ✓ تاج‌مزینانی، علی اکبر (۱۳۸۸)، مطالعه تطبیقی رفاه جوانان در نظام‌های رفاهی کشورهای توسعه یافته، تهران، سازمان ملی جوانان.
- ✓ توسلی، غلامعباس (۱۳۸۲)، در جستجوی سیاست اجتماعی در اسلام، مجله رفاه اجتماعی ۱۳۸۲ شماره ۱۰.
- ✓ قابل، احمد (۱۳۸۳)، اسلام و تامین اجتماعی: مبانی و راهکارهای حمایتی و بیمه‌ای در قرآن، روایات، اخلاق و فقه اسلامی، تهران: موسسه عالی پژوهش تامین اجتماعی.
- ✓ کارشناس، مسعود و مقدم، والنتاین (در دست چاپ)، سیاست اجتماعی در خاورمیانه و شمال آفریقا (ترجمه علی اکبر تاج‌مزینانی و پیمان جبلی)، معاونت پژوهشی دانشگاه امام صادق (ع).
- ✓ همتی، فریده و جغتایی، محمد (۱۳۸۰). سیاست اجتماعی. تهران: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.
- ✓ Arts, W. and Gelissen, J. (2002), Three worlds of welfare capitalism or more? A state-of-the-art report. *Journal of European Social Policy*, Vol 12 (2): 137–158.
- ✓ Boeri, T. (2002): *Let Social Policy Models Compete and Europe Will Win*, conference in the John F. Kennedy School of Government, Harvard University, 11-12 April 2002.
- ✓ Bogenschneider, K. (2006). *Family policy matters: How policymaking affects families and what professionals can do* (2nd ed.).
- ✓ Bonoli, G. (1997) 'Classifying Welfare States: a Two-dimension Approach', *Journal of Social Policy* 26 (3): 351–72.
- ✓ Esping-Andersen, G. (1990). *The three worlds of welfare capitalism*. Cambridge and Oxford: Polity Press.
- ✓ Ferrera, M. (1996) 'The "Southern" Model of Welfare in Social Europe', *Journal of European Social Policy* 6 (1): 17–37.
- ✓ Gough, I. & Wood, G. with Barrientos, A., Bevan, P., Davis, P., & Room, G. (2004). *Insecurity and welfare regimes in Asia, Africa and Latin America: Social policy in development contexts*. Cambridge: Cambridge University Press.
- ✓ Korpi, W. and Palme, J. (1998) 'The Paradox of Redistribution and Strategies of Equality: Welfare State Institutions, Inequality and Poverty in the Western Countries', *American Sociological Review* 63 (5): 661–87.
- ✓ Leibfried, S. (1992) 'Towards a European welfare state? On Integrating Poverty Regimes into the European Community', in Z. Ferge and J. E. Kolberg (eds) *Social Policy in a Changing Europe*. Frankfurt am Main: Campus Verlag.
- ✓ Lewis, J. (2008) Feminist perspectives, in *The Student Companion to Social Policy*. Oxford: Blackwell Publishing Ltd.
- ✓ May, M. (2008) The role of comparative study in social policy, in *The Student Companion to Social Policy*. Oxford: Blackwell Publishing Ltd.
- ✓ Wood, G. and Gough, I. (2006) A Comparative Welfare Regime Approach to Global Social Policy. *World Development*, Vol. 34, No. 10, pp. 1696–1712.

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی-انتخابی	تعداد واحد: ۲	جامعه شناسی موعودگرایی Sociology of Promising
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار ■				

اهداف درس:

بحران معنا، اضطراب اجتماعی، اعتراض به وضع موجود، الگوی رفتاری مقاومت و دعوت به وضع مطلوب، استراتژی بسیاری از جنبش ها و انقلاب ها در تاریخ جهان بوده و مطالعه آن موضوع جامعه شناسی بشمار می آید. در این راستا، دکترین مهدویت شاخصه بومی جامعه شیعی و دربردارنده استراتژی مذکور بوده است. مصون بودن از دعاوی دروغین، عوام زدگی و آشنایی دانشجویان از منظر جامعه شناختی با ریشه های تاریخی، مبانی نظری و عملی مهدویت با رویکرد تمدن سازی اسلامی آن در مقایسه با سایر دیدگاه های اجتماعی و موعودگرایی، هدف اصلی این درس است.

سرفصل درس:

تعریف و نسبت مفاهیم: موعودگرایی، مهدویت و انتظار از منظر جامعه شناختی

۱- علل گرایش به مهدویت

الف- مبانی دینی و معرفتی:

مبانی خداشناسانه (ربوبیت الهی، حکمت الهی و عدل الهی)

مبانی انسان شناسانه (فلسفه بعثت و وظایف انبیا، امامت - ضرورت استمرار امامت نبوت - کمال جویی و سعادت طلبی فطری انسان)

مبانی جهان شناسانه (فلسفه خلقت، فلسفه تاریخ، لزوم انکشاف باطنی در دنیا)

ب- علل جامعه شناختی:

- ظلم و فساد
- نیاز جامعه به قسط و عدل (اقامه عدالت اجتماعی)
- آرمان خواهی و کمال طلبی
- دست یابی به حیات طیبه (برخورداری از امنیت، آرامش و رفاه در عین امکان دست یابی به مراتب معنویت)

۲- نگاهی تاریخی به مهدویت

الف- مهدویت و انتظار در ادیان

- هزاره گرایی، منجی گرایی، موعودگرایی (هندو، بودایی، زرتشت، یهود و مسیحیت)
- ب- ادوار تاریخی حرکت جامعه شیعه به سوی جامعه مهدوی در زمان غیبت
 - احتراز: (تقیه و اقسام آن)
 - اعتراض (قیام): سربداران و ...
 - سازندگی: تشکیل حکومت و نظام سازی از صفویه به بعد
 - انقلاب اسلامی ایران و زمینه سازی ظهور

ج- مدعیان دروغین مهدویت

۳- کارکردها و پیامدهای اجتماعی مهدویت در جامعه اسلامی

- امیدآفرین
- ارائه تصویر مطلوب و آرمانی از حاکمیت دینی و الهی
- اصلاحات اجتماعی، و ارائه شاخص‌های جامعه مطلوب
- تغییر مبادی میل در زمانه استقرار امیال نفسانی به واسطه غلبه اومانیسیم و لذت گرایی
- تکامل روحی و خود سازی اجتماعی
- کارکرد مهدویت در اصلاح و تغییر رفتارهای فردی و اجتماعی
- ظلم ستیزی
- نشاط و پویایی اجتماعی
- انسجام بخشی و ایجاد همبستگی اجتماعی
- هویت بخشی
- تمدن نوین اسلامی
- مقاومت و انقلاب و نجات و رستگاری
- عدالت و امنیت اجتماعی
- سرمایه اجتماعی
- آزادی، اخلاق و تکلیف و...

۴- جامعه پذیری مهدویت و جایگاه آن در سیاست گذاری ها و برنامه ریزی های اجتماعی

- چگونگی جامعه پذیری مهدویت
- مهدویت و تحکیم نظام اجتماعی عصر غیبت
- مهدویت و سیاست گذاری اجتماعی
- مهدویت و سبک زندگی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع کهن:

- قرآن کریم
- کلینی، محمد بن یعقوب (م ۳۲۸ یا ۳۲۹ ه. ق) (۱۳۶۵) الکافی. ۸ جلد، چاپ چهارم: تهران: دارالکتب الإسلامیه
- ابن بابویه (شیخ صدوق) کمال الدین و تمام النعمه، ابوجعفر محمد بن علی بن الحسین، (م ۳۸۱ ه. ق) (۱۳۸۰) ۲ جلد، تحقیق و تصحیح: علی اکبر غفاری، ترجمه: منصور پهلوان، چاپ اول: قم، سازمان چاپ و نشر دارالحدیث
- نعمانی، ابن ابی زینب محمد بن ابراهیم بن جعفر (از علمای قرن چهارم هجری قمری) (۱۳۷۶) کتاب الغیبه. تحقیق و تصحیح: علی اکبر غفاری، ترجمه: محمدجواد غفاری، چاپ دوم: تهران: صدوق.
- شیخ طوسی، محمد بن حسن طوسی (م ۴۶۰ ه. ق) (۱۴۱۷ ه. ق.) کتاب الغیبه. تحقیق: عبداللّه طهرانی و علی احمد ناصح، چاپ دوم: قم، مؤسسه المعارف الإسلامیه

برخی از منابع مفید:

- امانی توانی، فاطمه (۱۳۹۳) مهدویت در ایران معاصر. مرکز اسناد انقلاب اسلامی
- پارسانیا، حمید (۱۳۹۰) روش شناسی انتقادی حکمت صدرایی. قم: کتاب فردا
- پرهیزکار، غلامرضا (۱۳۹۳). انقلاب اسلامی و رشد مهدویت در ایران. انمشاران موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
- دائرة المعارف موعود آخرالزمان: مأخذشناسی جامع مهدویت (۱۳۸۶) زیر نظر اسماعیل شفیعی سروستانی، ۷ جلد، چاپ اول: تهران، موعود عصر (عج)
- راشد محصل، محمد تقی (۱۳۸۱). نجات بخشی در ادیان. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- زاهد زاهدانی، سعید (۱۳۹۰۴). درآمدی بر مبانی روش تفکر اجتماعی در اسلام. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- زاهد زاهدانی، سعید (۱۳۹۸). بنیان های فکری جامعه شناسان غرب و متفکران اجتماعی اسلامی. آفتاب توسعه
- زاهد زاهدانی، سعید و محمد علی سلامی (۱۳۹۴). بهائیت در ایران. تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی
- سلیمیان، خدامراد (۱۳۹۸). بررسی تحلیلی روایات نشانه های ظهور. پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی معنوی
- شاکری زواردهی، روح الله (۱۳۸۷). منجی در ادیان. قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (عج)

- شاکری زواردهی، روح الله (۱۳۹۸). ضرورت طرح مباحث مهدویت. قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (عج)
- شاکری زواردهی، روح الله (با همکاری دانشگاه معارف اسلامی) (). مهدویت و آینده جهان ؛ مبانی اعتقادی موعودگرایان در ادیان . نشرمعارف
- شفیعی سروسنانی (۱۳۹۰). معرفت امام زمان (ع) و تکلیف منتظران. تهران: موعود عصر
- قندی، مهدی (۱۳۹۸) آسیب شناسی موعود گرایی ؛ با تاکید بر آسیب گستری مسیح نمایان و مهدی نمایان . انتشارات گوی
- کلباسی اشتری (۱۳۸۸). هزاره گرایی در سنت مسیحی. تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- گیدنز، آنتونی (۱۳۹۱). تجدد و تشخص : جامعه و هویت شخصی در عصر جدید، ترجمه ناصر موفقیان. نشر نی
- مهری، سید محمد جواد (۱۳۹۸). روایت آخرالزمان و ظهور منجی موعود (عج) . مکتب اندیشه
- طاهرزاده، اصغر (۱۳۹۰)، آخر الزمان شرایط ظهور باطنی ترین بعد هستی، لب المیزان
- طاهرزاده، اصغر (۱۳۹۱)، مبانی معرفتی مهدویت، لب المیزان
- طاهرزاده، اصغر (۱۳۹۸)، بصیرت و انتظار فرج، لب المیزان
- طاهرزاده، اصغر (۱۳۸۹)، امام خمینی و خودآگاهی تاریخی، لب المیزان
- میرباقری، سید محمد مهدی (۱۳۹۶) ولایت الهیه (جلد ۱) (جایگاه امام در نظام خلقت)، نشر تمدن نوین اسلامی
- میرباقری، سید محمد مهدی (۱۳۹۶) ولایت الهیه (جلد ۲) (جایگاه امام در نظام پرستش)، نشر تمدن نوین اسلامی
- صفایی حائری، علی (۱۳۹۵) تقیه، لیلہ القدر
- صفایی حائری، علی (۱۳۹۵) قیام(از دگرگونی انسان تا دگرگونی جامعه)، لیلہ القدر
- صفایی حائری، علی (۱۳۹۷) انتظار(از دگرگونی انسان تا دگرگونی جامعه)، لیلہ القدر
- عبدالهی یحیی (۱۳۹۳) فلسفه تاریخ شیعی، کتاب فردا
- همایون محمد هادی (۱۳۹۸) تاریخ تمدن و ملک مهدوی، دانشگاه امام صادق ع
- ملکی راد، محمود (۱۳۹۷) کارکرد اجتماعی اعتقاد به مهدویت، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی